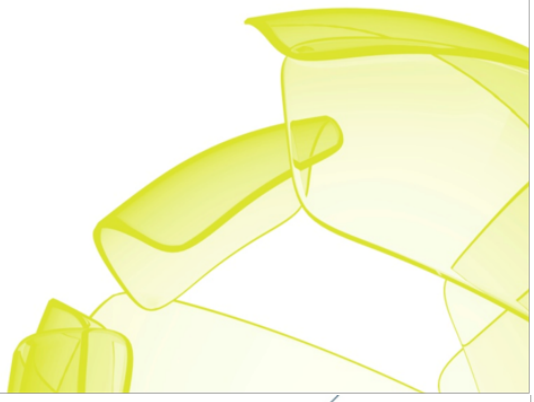
VİDEO YARDIMCI HAKEM (VAR)

Elkitabı

VAR Protokolü / Hakemlik Hakem Eğitimi

Nihai versiyon taslağı yalnızca VAR protokolü, hakemlik ve hakem eğitimini içermektedir.
Tam versiyon daha sonra yayınlanacaktır. Grafikler, nihai versiyonda değiştirilecektir.

Versiyon 8'den sonra yapılan değişiklikler/açıklamalar sarı renkle gösterilerek özel olarak vurgulanmıştır.

Temel tanımlar & sözlük

Aşağıdaki tanımlar, terimler ve kısaltmalar bu elkitabında düzenli olarak kullanılmaktadır.

- AR Yardımcı hakem
- AAR İlave yardımcı hakem
- APP Atak başlangıç aşaması
- AVAR Video yardımcı hakem asistanı
- CK Köşe vuruşu
- DOGSO Bariz gol şansının engellenmesi
- FK Serbest vuruş
- GLT Kale çizgisi teknolojisi
- KFPM Penaltı vuruşları ve Penaltı Noktasından Yapılan Vuruşlar
- OFR Sahada inceleme
- PK Penaltı vuruşu
- RRA Hakem inceleme alanı
- RA İnceleme asistanı
- RC Kırmızı kart
- RI Hakem eğitmeni
- RO Yeniden oynatma operatörü
- SFP Ciddi faullü oyun
- SPA Umut vaat eden bir atağı durdurma
- STP Sistem teknoloji sağlayıcısı
- VAR Video yardımcı hakem
- VC Şiddetli hareket
- VOR Video işletim odası
- YC Sarı kart

Protokol – ilkeler, uygulamalar ve prosedürler

VAR protokolü, Oyun Kurallarının ilkeleri ve felsefesi ile mümkün olduğunca örtüşecek şekilde hazırlanmıştır.

Video yardımcı hakemlerin (VAR'lar) kullanılmasına yalnızca maç/müsabaka organizatörünün (bu VAR Elkitabında açıklanan) VAR protokolü ve uygulama gerekliliklerinin tamamını yerine getirmesi ve IFAB ve FIFA'dan yazılı izin alması durumunda izin verilir.

İlkeler

VAR'ın futbol maçlarında kullanımı bazı ilkelere dayanmaktadır. Bu, VAR'ın kullanıldığı tüm maçlarda bu ilkelere uygun hareket edilmelidir.

1. Video yardımcı hakem (VAR), hakeme yalnızca aşağıdaki durumlarda '**açık ve bariz hata'** veya **'gözden kaçan ciddi olay'** olması halinde hakeme yardımcı olmak amacıyla maç görüntülerine bağımsız erişimi olan bir maç görevlisidir:
   a. **Gol/gol değil**
   b. **Penaltı/penaltı değil**
   c. **Direkt kırmızı kart** (sarı kart/ihtar hariç)
   d. **Oyuncunun kimliğinin karıştırılması** (hakem hatalı takımdan yanlış oyuncuya ihtar verdiğinde ya da oyun dışı bıraktığında)

2. **Hakem mutlaka bir karar vermelidir.** Diğer bir ifadeyle, hakemin 'hiçbir karar' vermeyip, durumu VAR'a havale etmesine izin verilmez; ihlal olduğu iddia edilen bir olayın ardından hakemin oyunun devam etmesine ilişkin kararı da incelenebilir. ~~Sarı kartla(SK) cezalandırılmış bir ihlalin Kırmızı kartla(KK) oyundan ihraç gerektirip gerektirmediğinin veya cezayı kimin alması gerektiğinin belirsiz olduğu nadir durumlarda, hakem VAR'a danışabilir.~~

3. Video incelemesi **kararın 'açık ve bariz bir hata' içerdiğini** açıkça göstermedikçe, hakem tarafından verilen **ilk karar değiştirilmeyecektir.**

4. **'İnceleme' yalnızca hakem tarafından başlatılabilir**; VAR (ve diğer maç görevlileri) hakeme yalnızca 'inceleme' önerisinde bulunabilirler.

5. **Nihai karar,** VAR'dan alınan bilgiye dayalı olarak veya hakemin 'sahada inceleme' (OFR) yapmasının ardından **her zaman hakem tarafından verilecektir**.

6. **Doğruluğun hızdan daha önemli olduğu** gerçeğinden hareketle, inceleme süreci için bir süre sınırlaması belirlenmemiştir.

7. Oyuncular ve takım görevlileri **hakemin etrafını sarmamalı** veya eğer bir karar incelenecekse, inceleme sürecini veya nihai kararı etkileme girişiminde bulunmamalıdırlar.

8. Şeffaflığın sağlanması açısından hakem **inceleme esnasında 'görünür' kalmalıdır**.

9. Sonradan incelenen bir olaydan sonra oyun devam ediyorsa, hatta ilk karar değiştirilse bile, olay sonrası dönem esnasında alınan/gereken **herhangi bir disiplin cezası iptal edilmez** (umut vaat eden bir atağı durdurma veya bariz bir gol şansının engellenmesi yüzünden bir ihtar/ihraç hariç).

10. Eğer bir oyun durdurulur ve yeniden başlatılırsa, yanlış oyuncuya kart verilmesi veya şiddetli hareket, tükürme, ısırma ya da son derece saldırgan, aşağılayıcı ve/veya istismar edici hareket(ler) nedeniyle olası bir ihraç gerektiren bir durum dışında hakem 'inceleme' yapamaz.

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
theFA FA WALES SCOTTISH FA FIFA NORTHERN IRELAND FA
THEIFAB.COM SINCE 1886

11. Bir olayın incelenmesinden önce ve sonra geçecek oyun süresi, Oyun Kurallarına ve VAR protokolüne göre belirlenir.

12. VAR her bir durumu/kararı otomatik olarak 'kontrol edeceği' için, antrenörlerin veya futbolcuların 'inceleme' talep etmesine gerek yoktur.

Maçın seyrini değiştirecek kararların/olayların incelenmesi

Hakem, yalnızca dört farklı kategorideki maçın seyrini değiştirecek kararlar/olaylar ile ilgili olarak VAR'dan destek alabilir. Bu tür durumların tamamında, yalnızca *hakem (ilk/asıl) kararı verdikten sonra* (oyunun devam etmesine izin verme kararı dâhil) veya ciddi bir olay maç görevlileri tarafından gözden kaçmış/görülmemişse, VAR kullanılır.

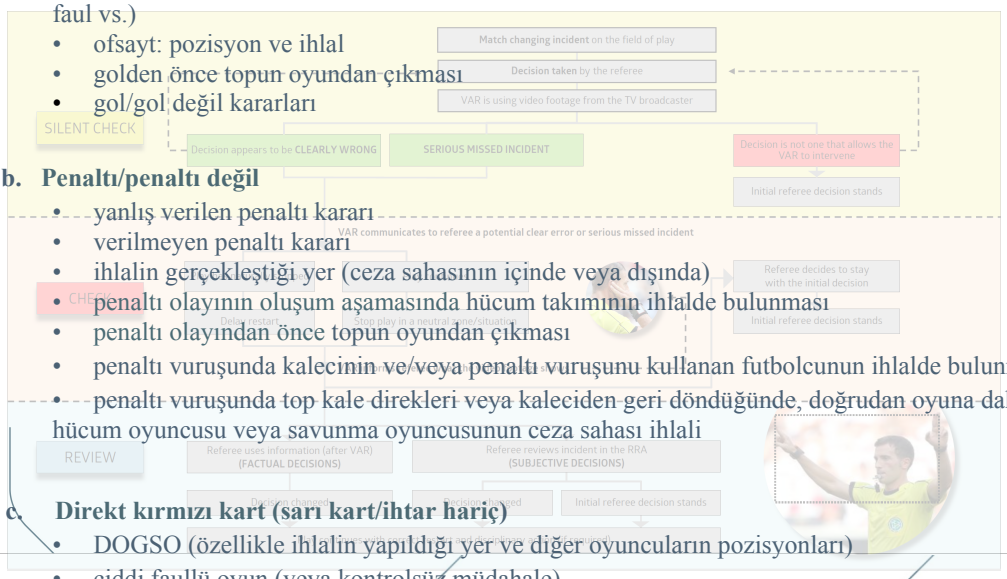
Hakemin asıl kararı, '**açık ve bariz hata'** (ofsayt gibi hakemin başka bir maç görevlisinden aldığı bilgilere göre verdiği kararlar dahildir) yoksa değiştirilmeyecektir.

Olası bir 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' durumunda incelenebilecek karar/olay kategorileri aşağıdaki gibidir:

a. Gol /gol değil

Golle sonuçlanan atak aşamasında golü atan takımın ihlalde bulunması; örneğin

- Golün oluşum aşamasında veya golün atılmasında hücum takımının ihlalde bulunması (elle oynama, faul vs.)
- ofsayt: pozisyon ve ihlal
- golden önce topun oyundan çıkması
- gol/gol değil kararları

b. Penaltı/penaltı değil

- yanlış verilen penaltı kararı
- verilmeyen penaltı kararı
- ihlalin gerçekleştiği yer (ceza sahasının içinde veya dışında)
- penaltı olayının oluşum aşamasında hücum takımının ihlalde bulunması
- penaltı olayından önce topun oyundan çıkması
- penaltı vuruşunda kalecinin ve/veya penaltı vuruşunu kullanan futbolcunun ihlalde bulunması
- penaltı vuruşunda top kale direkleri veya kaleciden geri döndüğünde, doğrudan oyuna dahil olan bir hücum oyuncusu veya savunma oyuncusunun ceza sahası ihlali

c. Direkt kırmızı kart (sarı kart/ihtar hariç)

- DOGSO (özellikle ihlalin yapıldığı yer ve diğer oyuncuların pozisyonları)
- ciddi faullü oyun (veya kontrolsüz müdahale)
- şiddetli hareket, başkasını ısırmak veya tükürmek
- saldırgan, aşağılayıcı ve/veya istismar edici hareketlerde bulunmak

ç. Oyuncunun kimliğinin karıştırılması (kırmızı veya sarı kart)

Eğer hakem bir ihlal için ceza verirse ve sonrasında ihlalde bulunan (kart gören) takımdan yanlış bir kişiye sarı veya kırmızı kart gösterirse, **ihlalde bulunan oyuncunun kimliği incelenebilir**; gol, penaltı veya direkt kırmızı kart kararıyla ilgili olmadığı müddetçe, fiili ihlal incelenemez.

Uygulamalar

Maç sırasında VAR kullanımı aşağıdaki uygulamaların takip edilmesini gerektirir:

- VAR, maçı asistan VAR (AVAR) ve yeniden oynatma operatörü (RO) ile birlikte video işletim odasında (VOR) izler.

- Kamera açılarının sayısına (ve diğer hususlara) göre, birden fazla AVAR veya RO bulundurulabilir.

- Maç sırasında yalnızca yetkili kişiler VOR'a girebilir veya VAR/AVAR/RO ile iletişim kurabilirler.

- VAR, TV yayın görüntülerine ve bu yayınları yeniden oynatma kontrolüne bağımsız olarak erişebilir.

- VAR maç görevlilerinin kullandığı iletişim sistemine bağlıdır ve söyledikleri her şeyi işitir; VAR'ın hakemle konuşabilmesi için butona basması gerekir (VOR'da yapılan konuşmaların hakemin dikkatini dağıtmaması için).

- Eğer VAR ‘kontrol’ veya ‘inceleme’ ile meşgulse, özellikle oyunun durdurulması gerektiğinde veya oyunun yeniden başlatılmasını engellemek için AVAR hakemle konuşabilir.

- Eğer hakem kamera görüntülerini izlemeye karar verirse, VAR en uygun açıyı/ yeniden oynatma hızını seçecektir; hakem başka/ilave açılar/hızlar talep edebilir.

Prosedürler

İLK KARAR

- Hakem ve diğer maç görevlileri, (‘gözden kaçan’ olaylar dışında) ilk kararı (disiplin cezaları dahil) mutlaka sanki VAR yokmuş gibi vermelidir.
- Hakemin ve diğer maç görevlilerinin ‘hiçbir karar’ vermemelerine müsaade edilmez çünkü bu durum ‘zayıf/kararsız’ bir görünüme yol açacak, çok sayıda inceleme yapılmasını gerektirecek ve teknoloji arızası olması durumunda ciddi sorunlar yaratacaktır.
- Nihai karar yalnızca hakem tarafından verilir; VAR diğer maç görevlileriyle aynı statüdedir ve yalnızca hakeme yardımcı olabilir.

- İhlal nedeniyle bayrağın kaldırılması/düdüğün çalınması yalnızca bir futbolcunun gol atmak üzere olduğu ya da açıkça karşı takımın ceza sahasına koştuğu/girdiği *çok açık bir hücum durumunda* geciktirilebilir.
- Eğer bir yardımcı hakem herhangi bir ihlalden ötürü bayrağı kaldırmayı geciktirirse, yardımcı hakem bayrağı aşağıdaki durumlarda kaldırmalıdır:
  - o gol/penaltı/ DOGSO kırmızı kart olayı sonuçlandığında

    veya
  - o hücum takımına köşe vuruşu, serbest vuruş veya taç atışı verildiğinde ya da ilk ataktan (APP) sonra topu muhafaza ettiğinde.

VIDEO ASSISTANT REFEREES
IFAB
THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
THEIFAB.COM SINCE 1886

KONTROL

- VAR, herhangi bir potansiyel veya fiili golü ("potansiyel gol": örneğin kale çizgisi teknolojisi olmayan durumlarda topun kale çizgisini geçmesi ve Hakem/AR tarafından fark edilmemesi/yanlış değerlendirilmesi), penaltı veya direkt kırmızı kart kararını/olayını veya yanlış oyuncuya kart verme durumunu tespit etmek için TV kamera görüntülerini farklı kamera açılarından ve yeniden oynatma hızlarında otomatik olarak '**kontrol eder**'.
- VAR görüntüleri normal hızda ve/veya yavaş çekimde

  '**kontrol**' edebilir ancak genel anlamda, yavaş çekimde oynatma yalnızca ihlalin/oyuncunun pozisyonu, fiziksel ihlallerde temas noktası ve elle oynama, topun oyundan çıkması (gollük pozisyonlar dahil) gibi fiili durumlar için kullanılmalıdır; normal hız ihlalin 'şiddetini' tespit etmek veya elle oynamanın 'kasti' olup olmadığına karar vermek için kullanılmalıdır.
- Eğer '**kontrol**' sonucunda 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' belirlenmezse, genellikle VAR'ın hakemle iletişim kurmasına gerek olmaz – bu durum '**sessiz kontrol**' olarak adlandırılır; ancak VAR hiçbir 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' olmadığını teyit etmek suretiyle hakemin/yardımcı hakemin oyuncuları/futbolcuları idare etmesine yardımcı olabilir.
- Eğer herhangi bir '**kontrol**' nedeniyle oyunun yeniden başlatılmasının ertelenmesi gerekirse, hakem bu durumu açıklamak için bir parmağını açıkça kulaklığına götürmek ve diğer elini/kolunu uzatmak suretiyle işaret verecektir; hakemin (VAR'dan veya başka bir maç görevlisinden) bilgi aldığı anlamına gelen bu işaret '**kontrol**' tamamlanana kadar sürdürülmelidir.
- Eğer '**kontrol**' sonucunda muhtemel bir 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' olduğu belirlenirse, VAR bu bilgiyi (alınacak kararı belirtmeden) hakeme iletecek ve hakem bir 'inceleme' başlatılıp başlatılmamasına karar verecektir.

İNCELEME

• Hakem, aşağıdaki durumlarda potansiyel bir ‘açık ve bariz hata’ veya ‘gözden kaçan ciddi olay’ için ‘**inceleme**’ başlatabilir:

o VAR’ın (veya başka bir maç görevlisinin) **inceleme önermesi**

o Hakemin ciddi bir durumun ‘gözden kaçtığından’ **şüphelenmesi**

• Oyunun durdurulması halinde, hakemin yeniden başlatmayı geciktirmesi

• Eğer oyun durdurulmamışsa, hakemin top tarafsız bir bölgeye döndüğünde (genellikle her iki takım da hücumda değilken) oyunu durdurması

• Her iki durumda da, hakem ‘**TV işaretini**’ (TV ekranının şeklini) açıkça göstererek bir ‘inceleme’ yapılacağını belirtmelidir

• VAR, hakeme TV kamera görüntü(ler)inden görülebilecek durumları açıklar ancak alınacak kararla ilgili bir görüş beyan etmez. Sonrasında hakem:

o kendi kanaatlerine, VAR’dan aldığı bilgilere ve uygun olan durumlarda diğer maç görevlilerinden aldığı önerilere göre bir nihai karar verir – **yalnızca VAR incelemesi**
veya

o nihai kararını vermeden önce, kamera görüntülerini izlemek üzere hakem inceleme alanına (RRA) gider – **sahada inceleme (OFR)**. İstisnai durumlarda hakem tarafından talep edilmedikçe, diğer maç görevlileri görüntüleri izlemeyecektir.

• Her iki inceleme sürecinin sonunda, hakem tekrar **‘TV işaretini’** göstermeli ve sonrasında hemen nihai kararını açıklamalıdır.

• Bir ihlalin veya futbolcunun pozisyonu (ofsayt), temas noktası (elle oynama/faul), yeri (ceza sahasının içi veya dışı), topun oyundan çıkması gibi gerçeklere dayalı kararlarda, genellikle **yalnızca VAR incelemesi** uygundur ancak eğer futbolcuların/maçın idare edilmesine veya kararın ‘kabul ettirilmesine’ yardımcı olacaksa (oyunun geç aşamalarında maça etki edecek önemli bir karar vs.) gerçeklere dayalı kararlar için de **sahada inceleme (OFR)** yöntemine başvurulabilir.

• Faulün şiddeti, ofsaytta müdahale, elle oynama hususları (pozisyon, kasıt vs.) gibi sübjektif kararlarda, **sahada inceleme (OFR)** yapılması genellikle uygundur.

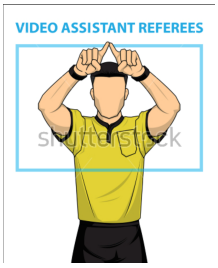
• Hakem, farklı kamera açıları/ yeniden oynatma hızları için talepte bulunabilir ancak genel anlamda, yavaş çekim yeniden oynatmalar yalnızca ihlalin/futbolcunun pozisyonu, fiziksel ihlaller ve elle oynama için temas noktası, topun oyundan çıkması (gol/gol değil dahil) gibi gerçeklerin tespiti için kullanılmalıdır; bir ihlalin ‘şiddetine’ veya elle oynamanın ‘kasti’ olup olmadığına karar verirken normal hız tercih edilmelidir.

• Gol, penaltı/penaltı değil ve bariz gol şansının engellenmesi (DOGSO) nedeniyle kırmızı kart kararları/olayları için, oyunun doğrudan karara/olaya yol açan hücum aşamasını incelemek gerekebilir; bu durum, hücum takımının açık oyunda topun hakimiyetini nasıl aldığını da içerebilecektir.

• Oyun Kuralları gereğince, oyun yeniden başlatıldıktan sonra yeniden başlatma kararlarının (köşe vuruşları, taç atışları vs.) değiştirilmesi mümkün değildir ve bu nedenle, bu konularda inceleme yapılamaz.

• Eğer oyun durdurulmuş ve yeniden başlatılmışsa, hakem yalnızca yanlış oyuncuya kart verilmesi veya şiddetli hareket, tükürme, ısırma ya da aşırı saldırgan, aşağılayıcı ve/veya istismar edici hareket(ler) nedeniyle olası bir ihraç gerektiren bir durum için ‘inceleme’ yapabilir ve uygun disiplin yaptırımını uygulayabilir.

• İnceleme süreci mümkün olduğunca etkin bir biçimde tamamlanmalıdır ancak nihai kararın doğruluğu hızdan daha önemlidir. Bu nedenle, bazı durumların karmaşık olması ve çok sayıda kararın/olayın gözden geçirilmesini gerektirmesi dikkate alındığında, inceleme süreci için bir süre sınırlaması belirlenmemiştir.

- İnceleme süreci tamamlandığında, hakem **'TV işaretini'** göstermeli ve nihai kararı açıklamalıdır.
- Hakem daha sonra (uygun olan durumlarda) herhangi bir disiplin cezasını uygulayacak/değiştirecek/iptal edecek ve Oyun Kurallarına uygun olarak oyunu yeniden başlatacaktır.

FUTBOLCULAR, YEDEK KADRO VE TAKIM YETKİLİLERİ

- VAR her bir durumu/kararı otomatik olarak '**kontrol**' edeceği için, antrenörlerin veya futbolcuların '**kontrol**' veya '**inceleme**' talep etmesine gerek yoktur.
- Futbolcular, yedek kadro ve takım yetkilileri, nihai kararın açıklanması da dahil olmak üzere inceleme sürecine etki veya müdahale etmeye teşebbüs etmemelidir.
- İnceleme süresince, futbolcular sahada olmalı; yedek kadro ve takım yetkilileri ise sahanın dışında kalmalıdır.
- TV işaretini aşırı derecede gösteren veya RRA'ya giren bir oyuncu/ yedek oyuncu /çıkan oyuncu ihtar alacaktır.
- TV işaretini aşırı derecede gösteren veya RRA'ya giren bir takım yetkilisine resmen ve alenen uyarıda bulunulacaktır (veya takım yetkilileri için sarı veya kırmızı kart kullanılan durumlarda ihtar verilecektir).
- VOR'a giren bir oyuncu / yedek oyuncu / çıkan oyuncu ihraç edilecektir; VOR'a giren bir takım yetkilisi teknik alanın dışına çıkarılacaktır.

MAÇIN GEÇERLİLİĞİ

Prensipte, bir maç aşağıdaki nedenlerden ötürü geçersiz sayılamaz:

- VAR teknolojisinde arıza(lar) (kale çizgisi teknolojisi (GLT) ile ilgili olarak)
- VAR tarafından yanlış karar(lar) (VAR maç görevlisi olduğu için)
- Bir olayın incelenmemesine ilişkin karar(lar)
- İncelenmeye uygun olmayan bir durumun/kararın incelenmesi

Hakemlik

1. Giriş

Bu bölümde, VAR protokolünün uygulanması, kalifikasyon ve operasyon gereklilikleri, tavsiyeler ve ayrıca VAR'ın başarılı bir şekilde uygulanması için hakemler, VAR'lar ve diğer maç görevlileri ile ilgili olası riskler ve zorluklar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. Aşağıdaki bölümler kapsamında, VAR protokolünün, ilkelerinin ve uygulamalarının tam olarak anlaşılması gerekmektedir.

Felsefe ve amaç

İlave maç görevlisi olarak VAR'ın bulundurulması, hakemin maçın seyrini değiştiren olaylarda '**açık ve bariz hataları**' düzeltmek ve '**gözden kaçan ciddi olayları**' çözümlemek için maç sırasında (doğrudan veya dolaylı olarak) video kamera görüntülerinden faydalanmasına yardımcı olur.

VAR'ın amacı **tüm kararların %100 doğru olmasını sağlamak değildir** çünkü hakemlik kararlarının birçoğunun sübjektif olması nedeniyle bu imkansızdır. Bu tür bir amaç belirlemek, futbolun temel akışını, enerjisini ve duygusunu zedeler.

Bu nedenle, VAR'ın futbola daha fazla adalet getirmek için kullanılması, oyunun çok fazla kesintiye uğramaması için maçın sonucunu değiştiren olaylarla sınırlı tutulur. Sonuç olarak, VAR'ın felsefesi:

'MİNİMUM MÜDAHALE – MAKSİMUM FAYDA'

2. Hangi kararlar incelenebilir?

VAR, hakeme yalnızca aşağıdaki dört kategoride 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' olması halinde hakeme yardımcı olmak üzere maç görüntülerine bağımsız erişimi olan bir maç görevlisidir:

a. **Gol / gol değil**

b. **Penaltı / penaltı değil**

c. **Direkt kırmızı kart** *(ikinci sarı kart/ihtar hariç)*

d. **Oyuncunun kimliğinin karıştırılması** *(hakem hatalı takımdan yanlış oyuncuya ihtar verdiğinde ya da oyun dışı bıraktığında)*

Hata ne kadar bariz olsa da, başka hiçbir karar için inceleme yapılamaz ve yukarıdaki dört kategoriden birinde inceleme başlatılmamışsa, VAR diğer kararlarda hakeme yardımcı olmamalıdır.

Oyun Kuralları gereğince, oyun yeniden başlatıldıktan sonra yeniden başlatma kararlarının değiştirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, futbolcunun penaltı vuruşunda topa ikinci kez dokunarak gol atması gibi maçın yeniden oynanmasına yol açabilecek şekilde Oyun Kurallarının açıkça yanlış uygulanmasının ardından bir gol ya da penaltı olayı meydana gelmediği müddetçe yeniden inceleme yapılamaz.

VAR protokolü titizlikle uygulanmalıdır çünkü VAR'ın bazı maçlarda/olaylarda protokol dışı kararların kullanılması ve diğerlerinde kullanılmaması açıkça adil olmayan bir duruma yol açacaktır. Hakemler, VAR'lar, AVAR'lar ve diğerleri protokol dışında bir kararın alınması/değiştirilmesi/incelenmesi için VAR sisteminin kullanılmadığından emin olmak için çok dikkatli olmalıdır.

3. Roller & sorumluluklar

VAR süreci, farklı roller ve sorumluluklar üstlenen çok sayıda kişiyi içerir. Bu kişiler farklı yerlerde çalışır ve bulundukları yerlerden birbiriyle iletişim kurarlar.

VAR'lar ve AVAR'lar, uygun hakem kalifikasyonlarına ve deneyimine sahip olmalı ve diğer herkes kendi rolü için gereken nitelikleri taşımalıdır. Ayrıca, sürece dahil olan herkes karşılaşan takımlar açısından tarafsız olmalıdır.

Sürece dahil olan kişilerin sayısı müsabakanın boyutuna, teknoloji kurulumlarına, kamera sayısına ve hakem inceleme alanlarının (RRA'lar) sayısına vs. bağlı olarak değişecektir.

Aşağıdaki üç görevli/yetkili kategorisi, VAR'ların başarısı için son derece önemlidir:

3.1 'Sahadaki' maç görevlileri

Oyun s[redacted]lileri, VAR kullanılmayan maçlardaki yerlerinde kalırlar ve (Oyun Kurallarında açıklanan) görevlerinde bir değişiklik yapılmaz:

- Hakem
- Yardımcı hakemler
- Dördüncü hakem
- Yedek yardımcı hakem *(görevlendirilmişse)*
- İlave yardımcı hakemler *(görevlendirilmişse)*

3.2 'Video' maç görevlileri

Video işletim odasında (VOR) faaliyet gösteren 'Video' maç görevlileri:

- Video yardımcı hakem (VAR) – *bir maçta yalnızca bir kişi*
- Asistan VAR (AVAR) – *müsabaka gerekliliklerine bağlı olarak bir ya da daha fazla*

Yeterlilikler (Kalifikasyonlar):

- VAR halihazırda veya geçmişte hakemlik yapan biri olmalıdır (yardımcı hakem değil).

- AVAR halihazırda veya geçmişte hakemlik veya yardımcı hakemlik yapan biri olmalıdır; edinilen tecrübelere göre AVAR'ın yardımcı hakem olması tercih edilebilir çünkü yardımcı hakemler (özellikle ofsayt tespitinde) inceleme sürecine sahip oldukları becerilerle katkıda bulunabilirler.

- VAR'ın/AVAR'ın aktif bir görevli olması durumunda, ilgili müsabaka seviyesinde veya bir altındaki seviyede görev yapmaları tavsiye edilir. ~~ve ayrıca terfi için potansiyellerinin olması ve olası bir terfiye hazırlanmak üzere VAR'dan istifade edebilecek genç ve yetenekli bireyler olmaları önerilir.~~

- Eğer VAR/AVAR eski bir hakemse/yardımcı hakemse, halen ilgili müsabaka seviyesinde aktif olarak hakemlikle ilişkili ve 'güncel' olmalıdırlar. İlgili müsabaka seviyesinde resmi görev yapmış olmaları tavsiye edilir.

- VAR ve AVAR, bir Hakem Komitesi üyesi, hakem komitesi/organizasyonu içerisinde sorumluluğu olan bir kişi veya gözlemci/değerlendirme sorumlusu olamaz çünkü bu durum hakemlerin VAR'dan veya AVAR'dan aldıkları bilgiyi nasıl kullandıklarını etkileyebilir.

Roller:

VAR:

- hakemle ana iletişimin sağlanmasından sorumludur.

- 'canlı' ve yeniden oynatılan kayıtları izleyerek potansiyel açıdan incelenebilir her bir olayı otomatik olarak 'kontrol' eder ve dört incelme kategorisinden herhangi biriyle ilgili muhtemel bir 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olay' tespit ettiğinde hakeme bilgi verir.

- Hakem 'inceleme' yapılmasına karar verdiğinde, en uygun yeniden oynatma açı(lar)ının ve hız(lar)ının seçilmesinde hakeme yardımcı olur

- hakemin karar vermesine yardımcı olabilir ancak VAR herhangi bir karar vermez çünkü diğer maç görevlileri gibi, VAR'ın rolü de hakemin karar almasına/değiştirmesine yardımcı olmaktır.

AVAR, VAR'a aşağıdaki şekillerde yardımcı olur:

- VAR 'kontrol' veya 'inceleme' yaparken, 'canlı' görüntüleri izler.

- Özellikle VAR 'kontrol' / 'inceleme' vs. yaparken hakemle iletişim kurmak ve örneğin hakeme 'oyunu durdurmasını' veya 'yeniden başlatmayı ertelemesini' vs. söylemek suretiyle VAR'ın hakemle iletişimine yardımcı olur.

- Oyun 'kontrol' veya 'inceleme' için ertelendiğinde 'kayıp' süreyi tutar.

- VAR ile ilişkili olayların, iletişim veya teknoloji sorunlarının vs. kaydını tutar.
- VAR'a ilişkin karar hakkında bilgileri ilgili taraflara bildirir.

Beceriler:

Temel VAR ve AVAR becerileri aşağıdaki gibidir:

- Video kamera görüntüleri ve iletişim teknolojisi konusunda yetkinlik
- Video kayıtlarını doğru, etkili ve sakin bir şekilde analiz etme kabiliyeti
- Oyun Kuralları ve VAR protokolü hakkında üst düzey bilgi (ilkeler, uygulamalar ve prosedürler)
- soğukkanlılık ve baskı altında iyi performans gösterebilme
- 'takım' oyuncusu ve mütevazı bir kişilik

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION SINCE 1886 FIFA® THEIFAB.COM SINCE 1886

Takım çalışması ve maç günü hazırlıkları

Müsabakalarda, her bir hakemin ilgili hakem ekibinin bir parçası olarak aynı VAR'la (ve muhtemelen aynı AVAR'la) düzenli olarak çalışmasının sağlayacağı değer dikkate alınmalıdır. Ayrıca, VAR ve AVAR maç günü hakem ekibinin bir parçası oldukları için:

- VOR'un bulunduğu yerde ya da stadyumun yakınında bir maç günü toplantısı yapılmalı veya merkezi VOR'un bulunduğu bir ortamda bir (görüntülü görüşme) yapılmalıdır ve
- tercihen maçın oynandığı stadyumda geçmişte oynanan maçlardan görüntülerin ve kayıtların izlenmesi suretiyle maçtan önce VOR'da maç öncesi antrenmanı yapılmalıdır.

3.3 'Diğer' VAR görevlileri

'Sahadaki' ve 'video' maç görevlilerine ek olarak, televizyon görüntülerinin kullanılmasında ve VAR sürecine ilişkin diğer konularda yardımcı olacak eğitimli ve deneyimli insanlara ihtiyaç duyulur: bu kişiler maç görevlisi değildir ancak rakip takımlar açısından tarafsız olmaları gerekmektedir:

- Yeniden oynatma operatörü (RO)

Kurulan teknolojiye ve özellikle de kamera sayısına bağlı olarak, VAR'ın VOR'da video görüntülerini seçmesine ve izlemesine yardımcı olmak için gerekli teknik eğitim ve bilgiye sahip olan en az bir RO bulunacaktır.

- İnceleme asistanı (RA)

RA, yeniden oynatma monitör(ler)inin çalışır durumda olmasını sağlayarak RRA'da hakeme yardımcı olmak üzere görevlendirilen kişidir. RA sayısı, RRA sayısına bağlı olacaktır.

- VAR gözlemcisi *(opsiyonel)*

Müsabaka organizatörü ve/veya ulusal FF, konfederasyon ya da FIFA, VAR'ın ve AVAR(lar)'ın çalışmalarını gözlemlemesi, değerlendirmesi ve sonrasında birebir ve grup eğitimi için geribildirimde bulunması için bir VAR gözlemcisi görevlendirebilir.

VAR Gözlemcisi, VAR protokolünün yanlış uygulanması riskine yol açabilecek istisnai koşullar meydana gelmedikçe, karar alma süreçlerine dahil olmamalı veya VAR, AVAR(lar) veya hakemle iletişim kurmamalıdır.

- VAR operasyonları yöneticisi *(opsiyonel)*

Müsabaka organizatörü ve/veya ulusal FF, konfederasyon ya da FIFA, teknoloji ve iletişim gibi konularda yardımcı olabilecek teknik uzmanlığa sahip olan bir VAR işletim müdürü görevlendirebilirler. VAR operasyonları yöneticisi, karar süreçlerine dahil olmamalıdır. Temel görevleri, teknoloji ve/veya iletişim sorunlarının çözümlenmesine yardımcı olmaktır.

4. VAR süreci – nerede, ne zaman ve nasıl

Hakem ve diğer maç görevlileri, VAR yokmuş gibi maçı kontrol edeceklerdir. Diğer bir ifadeyle, VAR'ın varlığının yetki kullanımında kararsızlığa neden olmaması gerektiği için, (ihlal yapılmadığına ilişkin kararlar dahil olmak üzere) gerekli kararları almaya devam etmeleri gerekir. Ayrıca 'ilk karar', 'açık ve bariz hata' yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesinde temel teşkil edecektir (bkz. VAR Protokolü, kısım B).

VAR, dört inceleme kategorisinde (md. 3.1.2) meydana gelen her türlü olayı otomatik olarak 'kontrol' eder. Eğer 'açık ve bariz hata' işlendiği veya ciddi bir durumun gözden kaçtığı kanaatine varılırsa, hakeme bilgi verilir. Hakem, kamera görüntü(ler)ine resmen danışılması anlamına gelen inceleme başlatıp başlatmama kararını verecektir. Eğer herhangi bir kontrol incelemeyle sonuçlanmazsa, hakem bu durumun takım kaptanlarına açıklanmasının faydalı olup olmayacağını değerlendirmelidir.

İnceleme kapsamında, hakem kamera görüntülerinde nasıl bir durumun gözlemlendiği konusunda VAR'dan bilgi almakla yetinebilir (yalnızca VAR incelemesi) veya kamera görüntülerini hakem inceleme alanında (RRA) saha kenarında doğrudan izlemeye karar verebilir (sahada inceleme, OFR).

İnceleme sürecinin sonunda, hakem (VAR değil) nihai karara varacak olup, 'açık ve bariz hata' olmadıkça, ilk kararın değiştirilmemesi esastır çünkü VAR'ın amacı 'en iyi' karara

varmak değil, 'açık ve bariz hataların' düzeltilmesini veya topsuz alanda şiddetli hareket gibi 'gözden kaçan ciddi olaylar' ile ilgili olarak gereğinin yapılmasını sağlamaktır.

4.1 VAR süreci nerede gerçekleşir?

alışma

4.1.1 Video işletim odası (VOR)

VOR, VAR'ın, AVAR(lar)'ın ve RO(lar)'ın maçı izledikleri ve televizyon görüntülerine bağımsız erişimi ve yeniden oynatma kontrolü elde ettikleri bir oda veya alandır. VOR, stadyumda, stadyumun yakınında veya tüm maçların eşzamanlı olarak incelenebileceği merkezi bir yerde (maç merkezi vs.) bulunabilir.

Dürüstlük ve şeffaflık açısından:

- Yalnızca VAR, AVAR(lar) ve görev verilmesi halinde, VAR gözlemcisi ve VAR işletim müdürü, başlama vuruşundan 30 dakika önce VOR'a girerek (devre arası dahil olmak üzere) bitiş düdüğüne kadar burada kalabilir.

- Maç sırasında, iletişim arızası dışında cep telefonu kullanılmamalıdır.

- VOR'un yanı sıra hakem, VAR ve AVAR arasındaki iletişim (sesli olarak) filme alınmalıdır. Bu görüntüler kamuya açıklanmayacak ve yalnızca hakem ve VAR eğitimi için ya da maçın, istişarenin veya incelemenin şeffaflığı ve dürüstlüğü açısından bir soru işareti uyandığında kullanılacaktır.

- Başlama vuruşundan 30 dakika öncesinden itibaren bitiş düdüğüne kadar VOR'a giren ve çıkan herkesin kaydı tutulmalıdır.

4.1.2 Hakem inceleme alanı (RRA) Sayı ve yer

Hakem inceleme alanı (RRA) hakemin 'sahada' inceleme (OFR) yaptığı yerdir ve oyun sahasının dışında açıkça belirlenen bir yerde bulunur. RRA'ların sayısı ve kesin yeri, lojistik, güvenlik gibi unsurlara bağlı olarak stadyumdan stadyuma değişiklik gösterecektir. Kaç RRA'nın kullanılacağına ve her bir stadyum için RRA(lar)'ın bulunacağı yere müsabaka kurallarına uygun olarak karar verilecektir.

Şeffaflık ve dürüstlük ilkeleri çerçevesinde ve inceleme sürecini hiç kimsenin etkilemediğini gözler önüne sermek amacıyla, RRA görünür olmalıdır; bu bakımdan, oyuncu giriş tünelindeki bir oda vs. kullanılmamalı ve hakem genel anlamda sürecin tamamında görünür kalmalıdır. Monitör hava koşullarına, topa, sahaya atılan maddelere vs. karşı korunmalı ve hakemin ve RA'nın seyircilerin atabileceği nesnelerden vs. korunmasına dikkat edilmelidir.

İşaretlemeler

RRA sınırları açıkça işaretlenmeli ve RRA başka kimsenin ekranı görmesine veya müdahale etmesine izin vermeden hakemin TV ekranını izleyebilmesi için yeterince geniş olmalıdır. Medya veya TV mikrofonlarının veya kameralarının RRA'ya alınmasına izin verilmez.

RRA'ya girebilecek kişiler

İstisnai koşullarda hakem bir başka maç görevlisinden yardım talep etmedikçe, RRA'ya yalnızca hakem ve RA girebilir.

RRA'ya giren bir futbolcu ihtar alacak (YC) ve takım görevlisi resmen uyarılacaktır (veya uygulanıyorsa ihtar (YC) verilecektir). Ev sahibi takım veya müsabaka organizatörleri futbolcuların, takım görevlilerinin, kameramanların vs. RRA'ya girmelerini engellemek için gerekli görevlendirme ve güvenliği sağlamalıdır.

Reklam

Oyun Kurallarına göre, RRA, zeminde reklam kullanılmaması dahil olmak üzere, teknik alanla benzer bir statüdedir. Kural 1'de şöyle denilmektedir:

12. Ticari Reklam
Sanal veya gerçek olması dikkate alınmaksızın, oyun sahasında, kale ağlarıyla sarılan alan dahilindeki zeminde veya hakem inceleme alanında (RRA) hiçbir ticari reklam kullanılamaz. (…)

4.2 VAR süreci ne zaman uygulanır?

İnceleme, yalnızca oyun durdurulduğunda yapılabilir.

Eğer oyun olası bir inceleme gerektiren olaydan (örneğin penaltı yok kararı veya 'gözden kaçan ciddi olay') sonra devam ederse, incelemenin yapılması için oyun hakem tarafından durdurulabilir ancak bunun için 'tarafsız bir bölge/durum' olması ve her iki takımın da iyi bir atak pozisyonunda olmaması gerekir.

Eğer takım iyi bir atak durumunda veya gol pozisyonundaysa, top tarafsız bir bölgeye/duruma gelene kadar oyun devam eder.

Oyun Kuralları gereğince, eğer oyun durdurulmuş ve yeniden başlatılmışsa, hakemin (yeniden başlatma) kararını değiştirmesine izin verilmez. Bu nedenle, bir olay ancak hakem oyunun yeniden başlatılmasına izin vermemişse incelenebilir ancak direkt kırmızı kart (RC) gerektiren şiddetli hareket, tükürme, ısırma ve çok ciddi saldırgan ya da aşağılayıcı hareketlerin tamamı her zaman incelenebilir. YC veya RC alan takımdan yanlış oyuncuya kart verilmesi durumları da herhangi bir zamanda incelenebilir.

4.3 VAR süreci nasıl işler?

VAR süreci, incelenebilir dört kategoriden birinde her bir olası 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olayın' VAR tarafından ilk olarak 'kontrol' edilmesini içerir; bir 'kontrol' sonucunda hakem olayı incelemeye karar verebilir; inceleme yalnızca VAR'dan alınan bilgilere dayalı olabileceği gibi (yalnızca VAR incelemesi) veya hakem RRA'da kamera görüntülerini izleyebilir ('sahada' inceleme – OFR).

4.3.1 ‘Kontrol’

VAR’ın ‘kontrolleri’ süregelen otomatik bir süreçtir. VAR, AVAR(lar)’ın desteğiyle, ‘canlı’ ve tekrar maç görüntülerini dikkatle izler ve incelenebilecek dört kategoriden birine dahil olan bir kararın ya da olayın söz konusu olması halinde, VAR kararın doğruluğunu ve/veya hakemin ya da diğer maç görevlilerinin önemli bir durumu gözden kaçırıp kaçırmadığını dikkatle ‘kontrol’ edecektir.

Bu otomatik ‘kontrol’ prosesi önemlidir çünkü:

- hakemin dikkatinin dağılmasını ya da önemli bir durumun gözden kaçtığından endişe etmesini engeller ve

- antrenörlerin/futbolcuların inceleme talep etmesine müsaade edilmemesinin temel sebebi, her durumun VAR tarafından otomatik olarak ‘kontrol’ edilmesidir.

VAR ‘kontrolü’ her zaman için incelemelerin yalnızca maçın seyrini değiştiren kararlarda ‘açık ve bariz hatalar’ veya ‘gözden kaçan ciddi olaylar’ için yapılabileceği felsefesine dayalı olarak gerçekleştirilmelidir. VAR her zaman şu soruyu sormalıdır: “***Karar açıkça yanlış mıydı?***” Eğer böyle bir durum yoksa, inceleme yapılmamalıdır.

VAR’ın olası bir ‘açık ve bariz hata’ belirleme kabiliyeti, inceleme sürecinin doğruluğu ve hızı açısından önem taşır. Bu sürece yardımcı olmak için, hakemin ne görüldüğünü ve hangi kararın alındığını VAR’ın işitebileceği şekilde açıkça belirtmesi çok önemlidir.

IFAB INTERNATIONAL ASSOCIATION BOARD FA WALES FIFA THEIFAB.COM SINCE 1886

Bu bilgi, VAR’ın ‘açık ve bariz hata’ veya gözden kaçan ciddi bir durum olup olmadığını ‘kontrol’ etmesi için temel teşkil eder.

Prensipte, VAR’ın her ‘kontrol’ yapıldığında hakeme bilgi vermesi gerekmez. Eğer herhangi bir inceleme yapılmasına gerek yoksa, hakemin dikkatini dağıtmamak için, VAR normal şartlarda hakemle iletişim kurmaz. Bu, ‘sessiz kontrol’ olarak adlandırılır. Ancak bazı durumlarda, hakem veya başka bir maç görevlisi kararın doğruluğunun veya ‘topsuz alanda’ ciddi bir durumun olmadığının veya kaçırılmadığının teyit edilmesinden faydalanabilir veya bu bilgiyi değerli bulabilir.

VAR’ın hakeme ‘kontrol’ yapıldığını bildirdiği durumlarda, aşağıdaki bilgiler açıkça verilmelidir:

- Kontrol edilen fiili olay veya ihlal (mümkünse spesifik bilgiler)

- İlgili futbolcu(lar) ve takım

- Olayın gerçekleştiği yer ve zaman

Örnek: *“Gol atılmadan önce Mavi 8’in topa elle müdahalesinin olup olmadığını kontrol edin!”*

Ayrıca, VAR bir ‘kontrolün’ incelemeyle sonuçlanabileceği kanaatine vardığında, VAR veya AVAR derhal hakeme bilgi vererek hakemin maçın yeniden başlamasını ertelemesini veya takımlar iyi bir atak pozisyonunda veya durumunda değilken oyunu mümkün olduğunca çabuk durdurmasını sağlamalıdır.

Hakemin ‘ihlalde bulunan’ takımın veya futbolcunun herhangi bir ‘kontrol’ veya incelemeyi engellemek için oyunun yeniden başlatılmasını sağlamaya yönelik gayretlerini engellemesi

önemlidir; eğer hakem izin vermeden oyun yeniden başlatılırsa, hakem ‘kontrol’ veya inceleme yapılabilmesi için yeniden başlayan oyunu iptal etmelidir.

Eğer bir ‘kontrol’ yapılabilmesi amacıyla oyunun yeniden başlatılmasının ertelenmesi gerekiyorsa, hakem bu durumu açıklamak için bir parmağını açıkça kulağına götürmek ve diğer elini/kolunu uzatmak suretiyle işaret verecektir. Bu resmi ‘kontrol’ işareti hakemin VAR’dan veya başka bir maç görevlisinden bilgi aldığı anlamına gelir.

‘Kontrol’ tamamlandığında, VAR hakeme kamera görüntü(ler)inde neler görüldüğünü açık bir biçimde anlatacaktır. VAR hakeme incelenebilir bir ihlal ya da olayın gözlemlenmediğini bildirecek veya olayın incelenmesi yönünde tavsiyede bulunacaktır. Örneğin:

- *‘Kontrol, hiçbir ihlal veya olayın olmadığını ya da gözden kaçmadığını gösteriyor’*
- *‘Kontrol, Mavi 8 tarafından topa açık bir elle müdahale ihlali olduğunu gösteriyor – inceleme tavsiye ediyoruz’*

4.3.2 İnceleme

Yalnızca hakem inceleme başlatabilir. Her ne kadar sahadaki maç görevlilerinin tamamı ve video maç görevlileri (ve tercihen RA) bir kulaklık sistemiyle iletişim kurabilecek durumda olsa da, AR’ler, dördüncü hakem, AAR’ler ve VAR bir kararın ya da olayın incelenmesi konusunda hakeme yalnızca tavsiyede bulunabilir.

Hakem, aşağıdaki durumlarda bir ‘inceleme’ başlatabilir:

- bir ‘kontrolün’ ardından VAR’dan veya başka bir ‘sahadaki’ maç görevlisinden alınan bilgilere istinaden veya
- hakem önemli bir durumun ‘gözden kaçmış’ olduğundan veya ‘açık ve bariz hata’ meydana gelmiş olabileceğinden şüphelenmesi durumunda.

Her durumda, hakem aşağıdaki şekilde karar alabilir:

- maç görevlileri olayı açıkça görmüştür ve ‘inceleme’ gerekmemektedir
- bir karar yalnızca VAR’ın verdiği bilgilere dayalı olarak ‘incelenebilir’ (yalnızca VAR incelemesi) veya
- hakem RRA’da ‘sahada inceleme’ (OFR) yapacaktır.

İnceleme sürecinin sonunda, hakem ilk kararı teyit etmek veya değiştirmek üzere bir nihai karar verecektir. Nihai kararda, oyunun yeniden başlatılmasında bir değişiklik yapılması ve disiplin cezalarının uygulanması/değiştirilmesi/iptal edilmesi öngörülebilir.

<u>İnceleme türleri</u>

OFR’ler genellikle aşağıdaki durumlarda uygundur ve futbolcular ve diğer kişiler tarafından kabul edilir:

- olayın sübjektif olması; örneğin bir ihlalin şiddetli hareket veya ciddi faul olup olmadığının değerlendirilmesi veya elle oynamanın ‘kasti’ olup olmaması veya elin/kolun ‘doğal’ bir pozisyonda olup olmaması
- penaltı vuruşu, gol veya RC ile ilgili bir kararda önemli bir ‘değişiklik yapılması veya geri alınması’

- kararın maçın kritik bir safhasını ilgilendirmesi; örneğin son dakikalarda penaltı/gol kararı

Yalnızca VAR incelemeleri, genellikle aşağıdaki gibi gerçeklere dayalı durumlarda uygun olacaktır:

- ofsayt veya DOGSO durumunda futbolcuların pozisyonu
- ihlalin pozisyonu; örneğin ceza sahasının içinde/dışında olması (penaltı/serbest vuruş)
- elle oynama (temas noktası)
- topun oyundan çıkması

Hakem incelemeyi nasıl açıklar?

İnceleme süreci birkaç şekilde açıklanır:

- hakem, her iki eli ve koluyla TV ekranı çizerek yapacağı TV işaretiyle incelemenin başladığını açıklayacaktır. Futbolcular, inceleme süreci tamamlanana kadar oyunun yeniden başlatılamayacağı konusunda bilgilendirilmelidir.
- inceleme tamamlandığında, hakem nihai kararını vermeden önce TV işaretini derhal tekrar gösterecektir; genellikle oyunun yeniden başlamasına yakın bir zamanda yapılır.
- eğer hakem vermiş olduğu bir disiplin kararını iptal eder veya değiştirirse, değişiklik sahada açıkça ifade edilmeli ve dördüncü hakem her iki teknik alana da bilgi vermelidir.

Hakem inceleme yapılmamasına karar verirse, yeniden başlatma ertelenmiş olsa dahi herhangi bir işarete gerek olmayacaktır.

Hakem inceleme sırasında hangi ilkeleri gözetmelidir?
Hakem aşağıdaki ilkelere uygun hareket edecektir:

- incelenebilir dört kategoriden birine dahil olmayan bir olay incelenemez ve incelenmemelidir.
- bir kararın değiştirilebilmesi için görüntülerde ‘açık ve bariz hata’ olduğu veya ciddi bir ihlalin ya da olayın gözden kaçtığı görülmelidir. Asıl mesele ‘karar doğru muydu?’ değil, ‘açıkça yanlış bir karar mı verildi?’ olmalıdır.
- ihlalin pozisyonu, ofsayt durumunda futbolcu(lar), temas noktası (faul ve elle oynama), topun oyundan çıkması veya gol/gol değil gibi gerçeğe dayalı kararlar, genellikle yalnızca VAR’dan alınan bilgiye göre verilebilir.
- hakem OFR’nin maç kontrolüne veya futbolcu yönetimine yardımcı olacağına veya kararın ‘kabul edilmesine’ destek olacağına karar vermediği müddetçe, OFR’ler temelde ‘sübjektif’ kararlar için kullanılmalıdır.
- bir gol, penaltı veya RC kararının değiştirilme ihtimali olduğunda, OFR genellikle nihai kararın futbolcular, antrenörler, seyirciler vs. tarafından geniş ölçüde kabul görmesini sağlar.

• RRA'ya yalnızca hakem ve RA girebilir (istisnai durumlarda, hakem bir başka maç görevlisini RRA'ya davet edebilir)

• hakem görüntüleri normal hızda ve/veya yavaş çekimde izleyebilir ancak genel anlamda:

o yavaş çekim tekrar gösterimler yalnızca fiziksel ihlaller ve elle oynama için temas noktası, ofsayt/DOGSO için ihlalin veya futbolcuların pozisyonu, topun oyundan çıkması gibi gerçeklerin tespiti için kullanılmalıdır.

o normal hız, bir ihlalin 'şiddeti' veya elle oynamanın 'kasti' olup olmadığı gibi SÜBJEKTİF bilgiler için kullanılmalıdır.

• inceleme süreci mümkün olduğunca etkin bir biçimde tamamlanmalıdır. Ancak, doğruluk hızdan çok daha önemli olduğu için süre sınırlaması getirilmemiştir.

Hakem, bir olayın incelenip incelenemeyeceğine ilişkin prosedürün uygulandığından ve olayın öncesine ve sonrasına ilişkin dönemin dikkate alındığı konusunda tatmin olmalı ve VAR'dan durumla ilgili teyit almalıdır.

Çok sayıda inceleme

Aynı anda veya arka arkaya birden fazla incelenebilmesi mümkün olay ya da ihlal meydana geldiğinde, bunların izlenme sırası VAR tarafından, hakemlik deneyimi ve içgüdüleri doğrultusunda belirlenecektir. Amaç, doğru sonuca mümkün olan en etkili şekilde ulaşmaktır.

Birden fazla olayı içeren karmaşık durumlarda, 'ilk' olay genellikle sanki bir 'açık ve bariz hata' varmış ve sonrasında meydana gelen her türlü olay (bazı disiplin eylemleri hariç) konu dışı kalacakmış gibi ilk olarak incelenecektir.

'Atak başlangıç aşaması' (APP)

Oyun Kurallarında bir olay öncesinde incelenebilecek oyun süresine ilişkin kısıtlama getirilmiştir; Kural *5 – Hakem* başlıklı kurala göre, oyun yeniden başlatıldıktan sonra hakem karar değiştiremez. Bu durum yeniden başlatma kararları için geçerlidir ancak bazı disiplin eylemlerinde uygulanmayabilir.

Olay öncesinde oyunun incelenebileceği süre, olayın kategorisine göre değişiklik gösterir:

• Kırmızı kart (DOGSO hariç) ve oyuncunun kimliğinin karıştırılması - yalnızca olay incelenir

• Gol, penaltı veya DOGSO olayı – gol, penaltı olayı veya DOGSO ihlali öncesinde incelenebilecek süre 'atak başlangıç aşaması' (APP) olarak ifade edilir. Gole, penaltı olayına ya da DOGSO ihlaline yol açan hücum hamlesiyle başlar ve eğer ilgiliyse oyunun bu aşamasında açık oyunda topun hakimiyetinin nasıl kazanıldığını içerir.

APP, bir gol, penaltı veya DOGSO olayı öncesinde incelenebilecek oyun süresinin başlangıç noktasını 'belirler'. APP'nin tanımlanması açısından belirlenen ilkeye göre, hücum takımı topun hakimiyetini kazanana kadar rakip takım topu kullanma 'özgürlüğüne' sahip olduğundan, topun hakimiyetinin kaybedilmesine kadar 'gözden kaçan' herhangi bir ihlalin dikkate alınmasına gerek yoktur.

APP çerçevesinde, hakem VAR'ın yardımıyla aşağıdakileri belirlemelidir:

- hücum takımı 'açık oyunda' topun hakimiyetini nasıl kazanmıştır ve
- oyunun gol veya penaltıyla sonuçlanan hücum aşaması nasıl başlamıştır

APP'nin tanımına ilişkin olarak, hücum takımı topun hakimiyetini aşağıdaki şekillerde kazanabilir:

- oyun yeniden başlatıldığında
- 'açık oyunda', top iki takımın da hakimiyetinde değilken
- top rakipler tarafından 'kaybedildiğinde' (örneğin hedefe ulaşmayan bir pas, topu uzaklaştırma vs.) veya
- rakiple top mücadelesi sonucunda

Aşağıdakiler açık bir biçimde topun hakimiyetinin kazanılması olarak değerlendirilmez:

- Topun kontrolüyle sonuçlanmayan bir kurtarış, yön değiştirme veya sekme
- Takım arkadaşına ulaşmayan veya kontrol edilmeyen bir top çıkarma hareketi

Hücum takımı topun hakimiyetini 'açık oyunda' ihlal sonucunda kazanmışsa, gol, penaltı vuruşu veya DOGSO aşağıdaki durumlarda incelenebilir:

- eğer ihlal atak aşamasında veya başlangıcında yapılmışsa ve
- hakem ihlalden ötürü bir ceza vermeyerek 'açık ve bariz hata' yapmışsa.

'Atak aşamasının (hamle)' başladığı noktanın belirlenmesi sübjektif yargılar içerir ve hakemin hücum takımının tam olarak ne zaman topla rakibin ceza sahasına/kalesine doğru ilerlediğine karar vermesini gerektirir. Topun rakip takımın ceza sahasında geriye doğru oynanması mutlaka APP'nin sona erdiği anlamına gelmeyecektir. APP, hücum takımı 'top tutma' hakimiyetini (**uzun)** bir süre muhafaza ettikten sonra meydana gelebilir.

VAR ve hakem, 'futbol açısından ne beklenir' sorusuna uygun bir tutum benimseyerek, herhangi bir ihlalin meydana gelmesi halinde 'bariz gol şansının engellenmesi' veya 'umut vaat eden bir atağın durdurulması' olarak değerlendirilebilecek bir hücum pozisyonunu APP olarak tanımlamak üzere ilkeleri dikkate almalı ve ayrıca bilgi ve deneyimlerinden yararlanmalıdır.

Eğer savunma takımı bir atak aşamasında topa dokunur veya topla oynarsa, bu durum 'APP'nin kendiliğinden sona ermesini ve yeni bir 'APP' başlatılmasını gerektirmez. APP aşağıdaki durumlarda sona erer:

- ileriye doğru hareket durduğunda (ceza sahasında/civarında durması hariç)
- savunma takımı topun 'kontrollü hakimiyetini' kazandığında; örneğin bir savunma oyuncusu:
    - herhangi bir baskı altında değilken topu 'çıkardığında'
    - topu açıkça kontrol ederek topla hamle yaptığında veya pas attığında

Topa 'kontrolsüz' olarak kasten dokunulması, kontrollü hakimiyet DEĞİLDİR.

APP ile ilgili yargıların oluşturulması için hakemin VAR'la ve muhtemelen AR'lar ve AAR'larla işbirliği yapması gerekir. VAR hakemin APP'yi belirlemesine yardımcı olacaktır fakat eğer top kameranın açısından çıkarsa, 'hakimiyet' kararı hakem ve diğer maç görevlileri tarafından verilecektir.

Bir karardan ya da olaydan ne kadar süre sonra oyun inceleme için durdurulabilir?

Oyun Kurallarında yer alan Kural 5'te, '*(...) eğer oyun yeniden başlatılmışsa (...) hakem yanlış olduğunu fark ettiği bir kararı değiştiremez*' denilir. Bu bakımdan, oyun yeniden başlatıldığında, söz konusu yeniden başlatma kararının değiştirilmesi mümkün değildir. Örneğin, köşe vuruşu kullanıldıktan sonra gol olduğunda, tekrar gösterimlerden aslında kale vuruşunun kullanılması gerektiği anlaşılsa bile, ilk köşe vuruşu kararının değiştirilmesi mümkün değildir. Aynı durum taç atışı ve serbest vuruş gibi yeniden başlatma gerektiren tüm kategorilerde geçerlidir.

Her ne kadar yanlış taç atışı, serbest vuruş, köşe vuruşu vs. kararlarının golle sonuçlanması 'haksız' bir durum gibi görünebilecek olsa da, gole veya penaltı vuruşuna neden olabilecek her türlü muhtemel hatanın incelenmesi futbola zarar verecektir. Bu tür bir durumun uygulanması mümkün değildir ve golün atılması için taç atışının veya köşe vuruşunun kontrol edilmesini bekleyen kalabalığın ve futbolcuların reaksiyonları dikkate alındığında tehlikeli sonuçlara yol açabilecektir. .

Genel anlamda, Oyun Kuralları ciddi anlamda yanlış uygulanmamışsa, serbest vuruşta topun hareket etmesi, hatalı taç atışı gibi doğru uygulanmayan yeniden başlatmalar incelenemez. Maçın seyrini değiştirmeyen bu kararlar, maç görevlilerine bırakılır.

Benzer bir şekilde, doğrudan oyun dışı bırakmayı gerektiren şiddetli hareket, tükürme, ısırma ve son derece saldırgan, aşağılayıcı ve/veya istismar edici hareket(ler) haricinde oyun yeniden başlatıldıktan sonra 'gözden kaçan' disiplin cezalarının uygulanması mümkün değildir. Bu disiplin ihlalleri için bir süre sınırlaması yoktur ancak disiplin kararı uygulanmadan önce oyun durdurulmuş ve yeniden başlatılmışsa, ihlal için yeniden başlatma uygulanmaz. Ayrıca yanlış oyuncuya sarı kart (YC) veya kırmızı kart (RC) verilmesiyle sonuçlanan kimliğin karıştırılması sorununu düzeltmek için süre sınırlaması yoktur.

İletişim

VAR'ın hakemle herhangi bir zamanda iletişim kurmasının mümkün olması gerektiği ve VAR'ın 'sahadaki' maç görevlileri arasındaki konuşmaları işitmesi faydalı olacağı için, VAR 'sahadaki' maç görevlileri ile aynı iletişim sistemini kullanmalıdır ancak yalnızca hakem doğrudan VAR'la iletişim kurabilmelidir. AVAR, RO ve RA da hakemin görüntüleri daha etkin bir biçimde izlemesini mümkün kılmak amacıyla aynı sistemde bulunmalıdır. Hakem ve VAR ile diğer kilit personel (AVAR'lar, RO'lar ve RA'lar) arasında etkili ve kaliteli bir iletişim, hataların, yanlış anlaşılmaların ve 'kontrol' ya da 'inceleme' için harcanan sürenin minimum düzeye indirgenmesi açısından son derece önemlidir.

VAR'ın hakemle iletişimi görüntülerde ne görüldüğünün tam olarak açıklanması şeklinde gerçeklerle sınırlı olmalıdır - VAR hakemin nasıl bir karar vermesi gerektiğini söylememelidir ancak hakem talep ederse görüş beyan edebilir. Hakem, VAR'dan görüş talep etmeden önce mutlaka gerçeklerle ilgili tam bir açıklama istemelidir. Eğer VAR hakemin görüntüleri bizzat izlemesi gerektiğine inanıyorsa, mümkün olan en kısa sürede OFR tavsiyesinde bulunulmalıdır.

VAR'ın 'açık ve bariz hata' olup olmadığına veya ciddi bir durumun gözden kaçıp kaçmadığına karar vermesine yardımcı olmak amacıyla, hakem mutlaka ihlalin ve ihlalde bulunan futbolcunun açıklanması da dahil olmak üzere ne görüldüğünü ve hangi karar(lar)ın alınacağını açıkça ifade etmelidir. Bu durum, VAR'ın başka bir ihlal görmesi durumunda faydalı olacaktır. Örneğin, hakem '*elle oynama için penaltı yok*' dediğinde VAR (ayrı) bir olası şiddet hareketi görmüşse, hakemin bu ihlali fark etmediği anlaşılacaktır.

VAR'dan alınan bilgilere göre, hakem VAR'a:

- görüntüleri incelemeden bir karara varacağını veya

- görüntüleri doğrudan RRA'da izlemeye karar verdiğini (OFR) bildirecektir. OFR söz konusu olduğunda, VAR hakeme gerçeğe dayalı bilgiler vermeli ancak hakemin nasıl karar vermesi gerektiğini belirterek kasıtlı ya da kasıtsız olarak hakemi etkilememelidir. Fakat hakem talep ederse, görüş bildirebilir.

'Açık mikrofon' sistemi, VAR'ın, AVAR(lar)'ın ve RO(lar)'ın diğer maç görevlileri arasındaki konuşmaları işitmelerine imkan tanıyacaktır. Örneğin, AR hakeme gol olduğunda bir futbolcunun ofsayt pozisyonunda olduğunu söyleyebilir ancak AR söz konusu futbolcunun kalecinin görüş çizgisine müdahale edip etmediğini bilmez; bu konuşmanın duyulması üzerine, VAR ve RO olayı 'kontrol' etmeye başlarlar.

Eğer VAR bir kontrol' veya 'inceleme' yapıyorsa, özellikle hakeme oyunun yeniden başlatılmaması ve 'kontrol' ve 'inceleme' işaretlerinin gösterilmesi gerektiği konusunda vs. bilgi vermek üzere hakemle AVAR iletişim kurabilir.

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
THEIFAB.COM SINCE 1886

VAR, AVAR ve RO arasındaki konuşmaların hakemin ve 'sahadaki' diğer maç görevlilerinin dikkatini dağıtmaması açısından, VAR ve AVAR mikrofonu etkinleştirmek için 'açma/kapama' düğmesini kullanırlar. VAR'ın mikrofonunun yalnızca düğmeye basılı tutulurken çalışması önemlidir; böylelikle iletişim sona erdiğinde mikrofon 'açık' kalmaz çünkü bu tür bir durum kafa karışıklığına ve dolayısıyla da yanlış kararlar verilmesine yol açabilir.

Her türlü iletişim açık ve nazik olmalı, duygulardan arındırılmalıdır. VAR'ın iletişim tarzının fazla güçlü veya saldırgan olmaması son derece önemlidir. Aynı şekilde, hakem de VAR'a karşı nezaketsiz ya da buyurgan olmamalıdır. Doğru sonuca ulaşmak amacıyla etkili bir iletişim kurmak için her zaman profesyonel bir tutum sergilenmelidir.

Ulusal futbol federasyonları veya müsabakalar, maç görevlilerinin iletişim sistemlerinde halihazırda benimsenen protokol, dil ve sözcüklerle tutarlı olacak ve bunları yansıtacak şekilde kendilerine özel iletişim protokolleri belirlemelidir. Her bir ülkenin kendi futbol jargonu vs. olduğu dikkate alındığında, bu durum özellikle önemlidir.

Basit bir ifadeyle, tüm iletişim protokollerinde:

- hakemin konuşmalara yön vermesi desteklenmelidir.

- basit ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

- iletişim minimum düzeyde tutulmalıdır.

- negatif ifadelerden kaçınılmalıdır; örneğin hakemin ‘değil’ sözcüğünü duymayabileceği düşünülerek ‘ofsayt değil’ gibi bir cümle kurulmamalıdır.

- resmi teknik terminoloji kullanılmalıdır; örneğin *‘Mavi 7, rakibi Kırmızı 7’ye vurarak şiddetli hareket kusurunu işledi’*

- ‘açık uçlu’ ve ‘kapalı uçlu’ soruların taşıdığı değer ve tehlikeler anlaşılmalıdır ve

- iletişimin yanlış anlaşılmasından kaçınmak için verilen hakem ve VAR birbirlerinden aldıkları bilgiyi tekrar etmek suretiyle doğru anlaşıldığını teyit etmelidir.

İnceleme sırasında pozisyon

‘Kontrol’ sırasında ve incelemenin ilk safhasında, VAR görüntüleri incelerken, hakem futbolcuların tamamının ya da tamamına yakınının görüş açısında kalması için futbolculardan mümkün olduğunca uzak durmalıdır.

En iyi pozisyonu seçerken, hakem aşağıdakilerin olası avantajlarını değerlendirmelidir:

- olayı izlemiş olabilecek bir maç görevlisine yakın durmak veya

- inceleme sonrası muhtemel yeniden başlatma yerine yakın durmak

Ancak, eğer olay için OFR gerekebileceği kanaatine varılırsa, futbolcu yönetimine ilişkin hususlar dikkate alınmak kaydıyla, hakem, OFR için süreyi azaltmak için RRA’ya doğru ilerlemelidir.

İnceleme sırasında diğer maç görevlileri ne yapar?

İnceleme sırasında, ‘sahadaki’ diğer maç görevlileri hakemin maç öncesinde verdiği talimatlara uygun olarak futbolcuları ve teknik alanları izlemeli ve yönetmelidir. Prensipte:

- dördüncü hakem teknik alanları izler.

- AR’lar (ve eğer görevlendirilmişse AAR’lar) kendi yarı sahalarında bulunan futbolcuları izlerler.

- eğer gerekliyse, dördüncü hakem veya en yakındaki AR futbolcuların/görevlilerin inceleme sürecine müdahale etmelerinin engellenmesine yardımcı olmak amacıyla RRA’ya gidebilirler.

- hakem ve VAR arasındaki iletişimin kesintiye uğramaması açısından, ‘sahadaki’ diğer maç görevlileri mümkün olduğunca sessiz olmalıdır. İstisnai durumlarda hakem ‘sahadaki’ diğer maç görevlilerinin de (örneğin olayı hakeme bildiren görevlinin) görüntüleri izlemelerinin gerektiğine karar vermediği takdirde, kamera görüntüleri yalnızca hakem tarafından izlenir.
- istisnai durumlarda hakem ‘sahadaki’ diğer maç görevlilerinin de (örneğin olayı hakeme bildiren görevlinin) görüntüleri izlemelerinin gerektiğine karar vermediği takdirde, kamera görüntüleri yalnızca hakem tarafından izlenir.

İnceleme sırasında futbolcular ve takım görevlileri ne yapar?

Futbolcular ve takım görevlileri sorumluluk anlayışıyla hareket etmeli ve:

- hakemin bir olayı inceleme veya görüntüleri doğrudan izleme kararını etkilemeye teşebbüs etmemelidir,
- hakemin RRA'ya gidip gelmesine veya nihai kararın ardından yeniden başlatma pozisyonuna geçmesine karışmamalıdır,
- RRA'ya girmemeli veya yaklaşmamalıdır ve
- hakemin nihai kararına itiraz etmemelidir.

İnceleme sürecinin sonunda ne olur?

Hakem incelemeyi tamamladığında, VAR'a nihai karar iletilecek ve hakem oyunun yeniden başlatılacağı yere gelerek, TV işaretini açıkça gösterecek, nihai kararı açıklayacak ve duruma göre, disiplin kararı alacak/değiştirecek/iptal edecektir. Hakem, aynı zamanda nihai kararın takım kaptanlarına sözlü olarak açıklanmasının sağlayacağı faydayı da değerlendirmelidir.

Maç aşağıdaki şekilde yeniden başlatılmalıdır:

- eğer karar değiştirilmemişse, oyun ilk karara uygun olarak yeniden başlatılır.
- eğer oyun inceleme amacıyla durdurulmuş ve ilk karar iptal edilmemişse, oyun durdurulduğunda topun bırakıldığı yerden yeniden başlanır.
- eğer karar değiştirilmiş veya 'gözden kaçan' bir ihlal tespit edilmişse, oyun 'yeni' karara göre doğru olacak şekilde yeniden başlatılır.

Tüm maç görevlileri, özellikle hakemin inceleme için oyunu durdurması halinde, oyunun hangi noktadan yeniden başlatılacağına dikkat etmeli ve hakeme bilgi vermeye hazır olmalıdır.

Hakem devre arası veya maç sonu için bitiş düdüğünü çaldıktan sonra inceleme yapılır mı?

Hakem devre arası veya maç sonu için bitiş düdüğünü çaldıktan sonra VAR düdükten önce incelenebilir bir olay olduğunu bildirmek isterse, VAR hakeme derhal bilgi vermelidir. Kurallar gereğince, eğer hakem oyun sahasını terk etmemişse, kararın değiştirilmesi mümkündür.

Bu gibi durumlarda, hakem derhal TV işaretini göstererek futbolculara sahadan ayrılmamaları gerektiğini açıklamalıdır. Sonrasında olay normal VAR sürecine ('kontrol', 'inceleme' vs.) göre ele alınmalıdır.

Bu tür sorunların yaşanma ihtimalini azaltmak için:

- hakem düdüğünü çalmadan önceki son dakikalarda, VAR her türlü olası 'kontrol' veya 'inceleme' durumu hakkında hakeme derhal bilgi vermelidir; böylelikle, mümkün olması halinde, hakem oyunu durdurabilir ve bitiş düdüğünü çaldıktan sonra inceleme yapmak durumunda kalmamak için oyunun yeniden başlatılmasını erteleyebilir.

- eğer ilk yarının ya da ikinci yarının sona ermesine çok az bir süre kala gol atılırsa, hakem bitiş düdüğünü çalmamalı; futbolculara sahayı terk etmemeleri için talimat vermek zorunda kalmamak ve 'kontrol' ya da 'inceleme' için yeterli süre kazanılmasını sağlamak amacıyla oyunda başlama vuruşu yapılmasına müsaade etmelidir.

- Hakem ve 'sahadaki' diğer maç görevlileri, sahayı terk edene ve/veya olası bir incelenebilir olay olmadığı konusunda VAR'dan teyit alana kadar kulaklıklarını çıkarmamalıdır.

Kontroller ve incelemeler için harcanan süre

Hakem 'kontrol' veya 'inceleme' amacıyla oyunu durdurduğunda ya da oyunun yeniden başlatılmasını geciktirdiğinde, 'kontrol' herhangi bir 'inceleme' yapılmasına yol açmamış veya 'inceleme' sonucunda karar değiştirilmemiş olsa bile, 'kayıp' süre ilgili devrenin sonunda uzatmalara eklenmelidir.

AR'lardan biri ve AVAR 'kayıp' süreyi kaydederek hakeme bildirmelidir. Tutarlılık açısından, uzatma süresi aşağıdaki şekilde belirlenecektir:

- 'Kontrol' – 'parmağı kulağa' götürme işaretinden itibaren…

  - o hakemin oyunu yeniden başlatma işaretine (inceleme yapılmayacaksa) veya

  - o hakemin nihai (inceleme sonrası) kararını bildirmeden hemen önce yapacağı (ikinci) TV işaretine kadar

- 'İnceleme' – 'kontrol' için başlangıçta erteleme yapılmadığında, aşağıdakiler arasındaki süre:

  - o ilk TV işareti (inceleme başlatma işareti) ve

  - o hakemin nihai (inceleme sonrası) kararını bildirmeden hemen önce yapacağı (ikinci) TV işaretine kadar

İncelemelerde kullanılan görüntüler

En iyi video görüntülerinin (açılar ve oynatma hızı) etkili bir biçimde seçilmesi, inceleme kararının doğruluğunu, hızını ve kabul görmesini önemli ölçüde etkileyecektir. Her ne kadar karar alma sürecinde nihai yetki hakeme ait olsa da, VAR, AVAR'lar ve RO'lar bu konuda önemli roller üstlenecektir.

Maç öncesi hazırlık kapsamında, hakem, VAR, AVAR(lar) ve RO(lar) farklı kamera açılarının isimlerine ve başlıklarına karar vermeli ve mümkün olan durumlarda bu isim ve başlıklar VOR'da ve RRA'da bulunan ekranlarda gösterilmelidir.

Oyun Kurallarına göre (Kural 11 – Ofsayt), ofsayt pozisyonu için yavaş çekimde hangi yeniden oynatma çerçevesinin kullanılması gerektiği belirlenirken, 'oyunun' veya 'dokunmanın' ilk temas noktasını gösteren çerçeve kullanılacaktır.

Hangi görüntülerin inceleneceğine kim karar verir?

VAR emniyet kamera açı(lar)ını ve tekrar oynatma hız(lar)ını izleyerek tavsiye edilen görüntüler ve neler gösterildiği konusunda hakeme gerekçelerini açıklayacaktır.

Eğer hakem görüntüleri doğrudan izlemeye karar verirse, VAR RRA'da sunulan en uygun açı(lar) ve hız(lar) konusunda tavsiyelerde bulunacaktır ancak hakem farklı ve/veya ilave açı(lar) veya hız(lar) talep edebilir.

Bir OFR açısından en uygun sonucu 'tam ekran' görüntüsü verir çünkü daha ziyade orta ve uzun mesafe 'görüş' kullanan hakemlerin farklı tekrar oynatma açılarını gösteren bir 'bölünmüş ekrana' odaklanmaları kolay değildir. Eğer hakem talep ederse veya VAR tavsiyede bulunursa, ilave bir açı gösterilebilir ancak genellikle 'bölünmüş ekran' şeklinde yapılmaz.

Ekipmanı kim çalıştırır?

Görüntülerin seçilmesine ve yüklenmesine yardımcı olmak için yayındaki mevcut kamera sayısına bağlı olarak VAR'a ve AVAR'lara yardımcı olmak üzere en az bir RO bulunmalıdır.

VAR ve RO arasındaki ilişki, karmaşık ve önemlidir. Her ne kadar RO karar alma sürecinin bir parçası olmasa da, RO VAR'ın hakeme doğru karar alınması için gerekli bilgileri/yayınları sağlamasına yardımcı olmaktan sorumludur.

RO en iyi açılar konusunda VAR'ı 'yönlendirmelidir'. RO başka ve farklı bir açıdan bakmanın VAR açısından faydalı olabileceğine kanaat getirdiğinde, özellikle söz konusu açılar VAR'ın görmediği ya da fark etmediği bir durumu gösteriyorsa, RO VAR'ın söz konusu görüntüleri ve açıları izlemesini sağlamalıdır. RO'nun rolü, özellikle birden fazla olayın olması veya arka arkaya çok sayıda olayın yaşanması halinde önem kazanacaktır.

VAR'ın açı(lar)/hız(lar) ve 'kontrol' edilmesi ya da incelenmesi gereken olay bakımından RO'yla açık bir iletişim kurması önemlidir.

VAR'ın yeniden oynatma için kullanılan ekipmanın çalıştırılmasına doğrudan dahil olması ve örneğin belirli bir kamera açısı için tam ekran görüntü almak üzere 'bölünmüş' ekrana dokunmak veya 'zoom' yapmak gibi müdahalelerde bulunması, her bir VAR'ın ekipmanı kullanma konusundaki deneyimine ve özgüvenine bağlı olacaktır. VAR'ın doğrudan müdahalede bulunması, görüntüleri izlemek ve analiz etmek için gereken sürenin azalmasına yardımcı olabilir.

İncelemeler için hangi hızlar kullanılır?

VAR ve hakem görüntüleri normal hızda, yavaş çekimde ve 'süper' yavaş çekimde izleyebilirler. VAR, hakemin RRA'da görüntüleri izlemesi sırasında en uygun yeniden oynatma hızları konusunda tavsiyelerde bulunacak ve hakem farklı açılar veya hızlar talep ettiğinde yardıma hazır olacaktır.

Prensipte, varılan yargının doğru olmasını sağlamak için:

- yavaş çekim (ve süper yavaş çekim) tekrar gösterimler yalnızca aşağıdaki durumlarda kullanılmalıdır:
    - o fiziksel ihlaller ve elle oynama için 'temas noktası'
    - o ihlalin pozisyonu; örneğin ceza sahasının içi/dışı
    - o ofsayt veya DOGSO kararlarında futbolcuların pozisyonu

o gol/gol değil kararları dahil olmak üzere topun oyundan çıkması (eğer GLT yoksa)

- normal hız aşağıdaki durumlarda kullanılmalıdır:

  o bir ihlalin 'şiddetini' tespit etmek için çünkü yavaş çekimde genellikle ihlalin şiddeti abartılı görünür

  o elle oynamanın 'kasti' olup olmadığına karar vermek için

Video inceleme kapsamında sorun giderme

Eğer video inceleme teknolojisi tamamen çökerse:

- RO veya VAR operasyon müdürü (eğer görevlendirilmişse) derhal prodüksiyon, iletişim ve/veya teknolojiden sorumlu mühendise haber verir
- VAR iletişim cihazı veya telsiz kullanarak hakeme ve/veya dördüncü hakeme bilgi verir
- hakem veya dördüncü hakem, her iki takımın görevlilerine video inceleme sisteminin faal durumda olmadığını ve aksi bildirilmedikçe maçın kalan süresinde çalışmayacağını bildirir
- eğer video inceleme sistemi faal duruma getirilirse, VAR hakeme ve dördüncü hakem de takımların görevlilerine bilgi vermelidir.

Eğer yalnızca iletişim sistemi arızalanırsa, VAR dördüncü hakemle telsiz yardımıyla iletişim kurmalı ve dördüncü hakem de her iki takımın görevlilerine video incelemelerinin telsiz ve dördüncü hakem vasıtasıyla gerçekleştirileceğini açıklamalıdır.

5. VAR protokolünün uygulanması, ilkeler, uygulamalar ve genel prosedürler

Bu bölümde, VAR protokolünün uygulanmasına ilişkin bilgi ve tavsiyelerin yanı sıra, incelenebilir dört kategori ve diğer konularla ilgili olarak ilkeler, uygulamalar (operasyon konuları dahil) ve genel prosedürler konusunda ayrıntılara yer verilmektedir.

5.1 Gol / gol değil

Avantaj

Eğer incelemeye göre A Takımı için bir penaltı vuruşu gözden kaçmış fakat oyunun devamında A Takımı gol atmışsa, gol geçerli sayılır. Benzer bir şekilde, ceza sahasında bariz gol şansının engellenmesi (DOGSO) nedeniyle olası bir kırmızı kart (RC) durumu söz konusu olduğunda,

hakem avantaja bırakır ve sonunda gol atılırsa, gol geçerli sayılır. Her iki durumda, hakem VAR yokmuş gibi karar verir ve takımlar penaltı vuruşu ve DOGSO ya da gol arasında seçim yapamazlar. İlk durum stratejik açıdan daha uygun bir seçenek olsa bile durum değişmez.

Sahanın diğer ucundaki olası penaltı pozisyonundan sonra gol atılması

Eğer sahanın bir ucunda olası bir ofsayt durumunun ardından bir penaltı durumu söz konusu olur ancak hakem penaltıyı vermez ve sonrasında savunma takımı kontratağa geçip gol atarsa, VAR ve hakem öncelikle açık bir penaltının gözden kaçıp kaçmadığına aşağıdaki şekilde karar vermelidir:

- Eğer hakem penaltı vermeyerek 'açık ve bariz hata' yapmamışsa, gol geçerli sayılır. Ofsayt için penaltı kararı verilmez çünkü hakem oyunu avantaja bırakmıştır.

- Eğer hakem penaltı vermeyerek 'açık ve bariz hata' yapmışsa, ofsayt durumu aşağıdaki şekilde incelenmelidir:

  - o eğer ofsayt yoksa, penaltı verilir ve gol iptal edilir
  - o eğer ofsayt varsa, (yok sayılmaması gereken) 'gözden kaçan' penaltı vuruşu nedeniyle gole izin verilemeyeceği için ceza verilmesi gerekir

Eğer penaltı verilirse, hakem uygun disiplin cezası vermelidir.

Düdük öncesinde, sırasında veya sonrasında gol atılması

Eğer hakemin çaldığı 'yanlış' bir düdük öncesinde, sırasında veya sonrasında gol atılırsa, örneğin AR ofsayt için yanlışlıkla bayrağını kaldırır ve gol atılırken hakem düdüğünü çalarsa, hakem, talep halinde VAR'ın da yardımıyla, eğer düdük topun kaleye girmesinden önce çalınmamışsa, golü geçerli sayabilir. Futbolcular bayrağı görmezden gelmeli ve oynamaya devam etmelidir.

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
THEIFAB.COM SINCE 1886

Penaltı vuruşları ve Penaltı Noktasından Yapılan Vuruşlar (KFPM)

Penaltı vuruşunun sonucunu, örneğin gol atılıp atılmamasını, doğrudan etkileyecek şekilde kaleci veya vuruşu kullanan oyuncu tarafından yapılan bir ihlal için hakem tarafından inceleme başlatılabilir. Eğer ihlal açıkça belirlenirse, doğru disiplin cezası da uygulanmalıdır ancak 'açık ve bariz hakemlik hatası' ilkesinin uygulanması önemlidir. Örneğin, 'hakem ve AR ihlale ceza vermeyerek 'açık ve bariz hata' yapmış mıdır?'.

Diğer futbolcuların ceza sahası ihlalleri yalnızca penaltı vuruşu başarısız olup top oyun sahasında kalırsa (kale direklerinden veya kaleciden dönmesi) ve aşağıdaki durumlar söz konusu olursa incelenebilir:

- ceza sahası ihlali yapan hücum oyuncusu gol atarsa veya gole ya da başka bir penaltı vuruşuna (PK) yol açan bir APP'ye dahil olursa

- ceza sahası ihlali yapan savunma oyuncusu gol atılabilecek bir durumda topla oynayan veya oynayabilecek durumda olan bir hücum oyuncusunu engellerse

Gol atılıp atılmamasını doğrudan etkilemeyen diğer ceza sahası ihlalleri ve başka ihlaller incelenemez.

VAR, ‘gözden kaçan’ açık bir penaltı vuruşunun yanı sıra ‘atak başlangıç aşamasında’ (APP) hücum takımının yaptığı bir ihlali belirler.

Eğer hakem bir penaltı vuruşunu vermeyerek ‘açık ve bariz hata’ yaparsa fakat aynı zamanda APP’de hücum takımı tarafından yapılan ve ‘gözden kaçan’ açık bir ihlal de (ofsayt, elle oynama, faul vs.) olmuşsa, oyunun yönetimi ve maç sonrasında gereksiz eleştirilerden kaçınılması açısından, VAR genellikle maçın bir sonraki durdurulma anında olmak üzere mümkün olan en kısa sürede her iki durumu da hakeme bildirmelidir. Bu durumda, hakem gözden kaçan penaltı hatasının ne kadar ‘açık’ olduğuna ve oyunun durumuna göre iki seçeneğe sahip olacaktır:

- ‘gözden kaçan’ penaltıdan önce bir ihlal olduğuna karar verilmesiyle sonuçlanacağını bilerek bir ‘inceleme’ başlatır ve penaltı verilmez (fakat penaltı olmadığı herkes tarafından açıkça anlaşılır)

- penaltı verilecek takımın kaptanına ‘penaltı’ öncesinde bir ihlal olduğunu ve bu nedenle penaltı verilemeyeceğini bildirir. Dördüncü hakem antrenöre ve VOR’dan biri de yayıncılara bilgi verir.

Genel olarak, bu seçeneklerin ilki en uygunudur.

5.3 Direkt kırmızı kart ve diğer disiplin cezaları

İncelemeye dayalı olarak alınabilecek veya değiştirilebilecek disiplin cezaları

Hakem, inceleme sürecinde belirlenen veya teyit edilen ihlallerden ötürü futbolcular ve takım görevlileri aleyhinde doğru disiplin cezaları uygulamalıdır. Bu uygulamalar aşağıdakileri içerir:

- aşağıdakiler dahil olmak üzere inceleme öncesinde alınan veya açıklanan disiplin cezasını değiştirmek:
  - ‘yanlış’ bir ihtarı (Sarı Kart - YC) veya ihraç kararını (Kırmızı Kart - RC) geri almak veya iptal etmek
  - Sarı Kartı Kırmızı Karta çevirmek
  - Kırmızı Kartı Sarı Karta çevirmek
  - Sarı Kart veya Kırmızı Kart kararı verilen futbolcuyu değiştirmek (oyuncunun kimliğinin karıştırılması)
- başlangıçta fark edilmeyen ancak inceleme sonucunda açıkça belirlenen bir ihlal için uygun disiplin cezası (Sarı Kart/Kırmızı Kart) vermek.

İnceleme sonunda hakemin doğru disiplin cezası vermesi gereken olaylara ilişkin örnekler aşağıda açıklanmıştır:

- RC ihlali veya ‘gözden kaçan ciddi olay’ için yapılan inceleme sonucunda ihlalin, ikinci sarı kart dahil olmak üzere, yalnızca sarı kart gerektirdiğinin açıkça anlaşılması

- penaltı olayı için yapılan incelemenin hücum oyuncusunun hakemi aldatmaya yönelik bir harekette bulunduğunu açıkça göstermesi – bu durumda hücum oyuncusuna sarı kart verilir

- doğru takıma ceza verilmiş olmakla birlikte, takımın yanlış oyuncusuna kart verilmesi

Eğer inceleme sonucunda oyunun belirli bir süresi veya aşaması 'iptal' edilirse, 'iptal' edilen süre veya aşamayla ilgili disiplin cezası prensipte geçerli kalacaktır çünkü futbolcular her zaman Oyun Kurallarına uygun hareket etmelidir. Örneğin, penaltı kararı hatalı olarak verilmediğinde, inceleme işaretinden önce bir futbolcu şiddetli hareket, ciddi faul, kontrolsüz müdahale, itiraz, saldırgan dil, sportmenlik dışı davranış vs. nedeniyle kabahatli bulunursa, söz konusu ihlal için verilen disiplin cezası geçerli kalacaktır.

Ancak bir DOGSO veya 'umut vaat eden bir atağı durdurma' ihlali söz konusu olduğunda, eğer oyunun ilgili aşaması 'iptal' edilirse, umut vaat eden bir atak ya da gol şansı ortaya çıkmamış olacaktır. Bu nedenle, herhangi bir DOGSO/SPA disiplin cezası verilmişse, iptal edilmesi gerekir.

IFAB® THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
THEIFAB.COM SINCE 1886

Eğer hakem herhangi bir disiplin cezasını değiştirirse, geri alırsa/iptal ederse, bu durumun herkese (diğer maç görevlileri, futbolcular, antrenörler, seyirciler vs.) açıklanması çok önemlidir. Özellikle futbolcunun aldığı Sarı Kartın geri alınması/iptal edilmesi durumunda, söz konusu futbolcu daha sonra oyun devam ederken Sarı Kart alırsa (doğru bir şekilde) ihraç edilmediğinde bu açıklamanın yapılması önem kazanır.

Sarı kartlar (YC'ler)

Hakemin yanlışlıkla Sarı Kart gösterdiği veya göstermediği hatalar, bir gol, penaltı veya Kırmızı Kart olayı nedeniyle yapılan bir 'inceleme' kapsamında belirlenmemişse incelenemez. Ancak bu durumlar söz konusu olduğunda, hakem doğru disiplin cezasını vermelidir. Örneğin:

- bir penaltı olayı için yapılan 'incelemenin' hücum oyuncusunun hakemi aldatmaya yönelik harekette bulunduğunu açıkça göstermesi

- bir gol için yapılan 'incelemenin' hücum oyuncusunun topu kasıtlı olarak kaleye elle attığını açıkça göstermesi

- ciddi faul nedeniyle RC için yapılan 'incelemenin' hareketin 'ciddi faul' değil 'kontrolsüz' olduğunu açıkça göstermesi

- birçok oyuncunun karıştığı kavga ve benzeri durumlar sırasında RC ihlali için yapılan 'incelemenin' diğer futbolcuların bir rakibe karşı saldırgan bir tutum sergilediklerini açıkça göstermesi veya

- bir DOGSO ihlali için yapılan 'incelemenin' ihlalin (yalnızca) 'umut vaat eden bir atağın durdurulması' olduğunu açıkça göstermesi.

İkinci sarı kartlar

Her ne kadar ikinci sarı kart, kırmızı kartla sonuçlansa da, direkt kırmızı kart değildir ve incelenemez. Kırmızı kartların aksine, sarı kartlar çoğunlukla sübjektif yargıları yansıtır ve bu nedenle, 'açık ve bariz hata' tespit etmek çok güç olacaktır ve VAR futbolcuya daha önce yapılan ihtarların ya da maçın 'hararetinin/atmosferinin' farkında olmayabilir.

Ayrıca, eğer 'yanlış' bir ikinci sarı kartın incelenebileceği kabul edilirse, adil olmak açısından mantıken aşağıdakilerin de incelenmesi gerekebilecektir:

- ‘yanlışlıkla’ verilmeyen ikinci sarı kart
- ‘yanlış’ ilk sarı kart
- ‘yanlışlıkla’ verilmeyen ‘ilk’ sarı kart

Tüm bunların incelenmesi, ‘minimum müdahale – maksimum fayda’ felsefesine tamamen aykırıdır ve bu nedenle, ikinci sarı kartlar incelenemez.

Muhtemel bir kırmızı kart ‘kontrolünün’ ‘gözden kaçan’ sarı kart ihlalini ortaya çıkarması

Eğer VAR muhtemel bir ‘gözden kaçan’ direkt kırmızı kart için ‘kontrol’ yapar ancak bunun sonucunda durumun kırmızı kart değil, açık bir sarı kart ihlali olduğu anlaşılırsa, bir ‘inceleme’ yapılamaz ve kırmızı kartın gözden kaçırılmadığının teyidi dışında hakemle iletişim kurulmamalıdır.

‘Gözden kaçan’ bir sarı kart, yalnızca bir gol, penaltı, direkt kırmızı kart veya oyuncunun kimliğinin karıştırılması ile ilgili ‘açık ve bariz hata’ veya ‘gözden kaçan ciddi olay’ için yapılan bir ‘inceleme’ kapsamında tespit edilmesi durumunda verilebilir.

İhlalin sarı kart mı yoksa kırmızı kart mı olduğuna karar vermeden önce VAR’a danışılması

Eğer hakem ihlalin sarı kart mı yoksa kırmızı kart mı gerektirdiğinden emin değilse, kart göstermeden önce VAR’la iletişim kurulmamalı ya da inceleme yapılmamalıdır. Hakem bir karar verip kart göstermelidir. VAR daha sonra olayı ‘kontrol’ edecek ve yalnızca kırmızı kartın hatalı olarak verilmesi ya da açıkça gözden kaçırılması durumunda inceleme tavsiyesinde bulunabilecektir.

Ertelenen disiplin cezası (oyun yeniden başladıktan sonra)

Kural 5 çerçevesinde, oyun yeniden başladıktan sonra hakemin karar değiştirmesine izin verilmez ve bu durum, tüm yeniden başlamalarda ve disiplin cezalarının çoğunda geçerlidir.

VAR’lar bakımından, genel olarak, ‘sahadaki’ maç görevlilerinin bir kırmızı kart ihlalini gözden kaçırmaları durumunda, VAR’ın hakeme bilgi vermesine müsaade edilmez; durum maç sonunda disiplin yetkilileri tarafından ele alınacaktır. Ancak VAR hakeme şiddetli hareket, tükürme, ısırma ve aşırı saldırgan hareket(ler) ile ilgili ‘gözden kaçan’ bir kırmızı kart konusunda hakeme bilgi verebilir çünkü bunlar VAR’ın anında tespit edemeyeceği ciddi ihlallerdir (genellikle oyun alanının uzağında meydana gelirler). Bu gibi durumlarda, hakem bir OFR gerçekleştirmeli ve uygun disiplin cezası vermelidir fakat ihlal nedeniyle serbest vuruş (veya penaltı) verilemez.

Ceza alan takımdan yanlış bir oyuncuya sarı kart veya kırmızı kart verilen durumlarda, oyun yeniden başlatılmış olsa bile herhangi bir zamanda ‘inceleme’ yapılabilir.

Yedek futbolcuların veya takım görevlilerinin hatalı davranışları

‘İncelemeler’ genellikle yalnızca futbolcuları ilgilendiren olaylar için yapılır ancak istisnai koşullarda, yedek futbolcu/takım görevlisi gibi takım listesinde birinin rakip futbolcuya karşı ihlalde bulunması veya golü durdurmak için sahaya girmesi şeklindeki bir gol/penaltı olayı ya da kırmızı kart ihlali için ‘inceleme’ yapılabilir. Ancak örneğin iki antrenör veya yedek futbolcu kavga ederlerse, bu durum maçın seyrini değiştiren bir karara yol açmayacağı için

VAR sürece müdahil olamaz ve olay incelenemez.

TV işareti, RRA ve VOR ile ilgili hatalı davranış

- Bir futbolcu veya yedek futbolcu:

  - o aşırı derecede TV işareti yaptığında, kendisine ihtar (sarı kart) verilmelidir. Dil sorunları nedeniyle bazı futbolcular kibarca bir ricada bulunmak için TV işareti yapabilirler ve böyle durumlarda sarı kart verilmemelidir.

  - o RRA'ya girdiğinde, kendisine ihtar (sarı kart) verilmelidir.

  - o VOR'a girdiğinde, ihraç edilmelidir (kırmızı kart).

- Bir takım görevlisi:

  - o aşırı derecede TV işareti yaptığında, kendisine açık ve resmi uyarıda bulunulmalıdır (veya mümkünse ihtar (sarı kart) verilmelidir).

  - o RRA'ya girdiğinde, kendisine açık ve resmi uyarıda bulunulmalıdır (veya mümkünse ihtar (sarı kart) verilmelidir)

  - o VOR'a girdiğinde, teknik alandan çıkarılmalıdır.

5.4 Oyuncunun kimliğinin karıştırılması

Oyuncunun kimliğinin karıştırılmasına ilişkin inceleme, yalnızca hakem bir takımın ihlalini cezalandırması ve sonrasında ihlalde bulunan (cezalandırılan) takımdan yanlış futbolcuya sarı kart veya kırmızı kart vermesi durumunda yapılabilir. Hakemin ilk ihlal kararının (ihlalde bulunan takım dahil) doğru olup olmadığına ilişkin hüküm, bir gol/penaltı/kırmızı kart olayı nedeniyle (ayrı) bir 'inceleme' söz konusu olmadıkça, incelenemez.

Uygun olan durumlarda, yanlış oyuncuya kart verilmesini engellemek için, VAR sarı kart veya kırmızı kart verilmesi gereken futbolcunun kimliği konusunda hakeme proaktif olarak yardımcı olmalıdır.

5.5 Yeniden başlatma

İzin verilen incelemeler

VAR, oyunun yeniden başlatılması sırasında maçın yeniden oynanmasına yol açabilecek şekilde Oyun Kurallarının ciddi ölçüde yanlış uygulanması durumunda hakeme bilgi vermelidir çünkü böyle bir durum 'maçın seyrini değiştiren olay' olarak değerlendirilir. Örnek: serbest vuruş veya penaltı vuruşunu kullanan futbolcunun topa 2'nci kez dokunması ve bir gol ya da penaltı olayının meydana gelmesi.

Yalnızca aşağıdaki şekillerde Kuralların yanlış uygulandığı bir 'hatalı' yeniden başlatma durumunda inceleme yapılabilir:

- nadir durumlarda oyuna yanlış takımla yeniden başlanır (hakemin/AR'nin belirttiği takım değil) ve bunun sonucunda takım gol atar veya penaltı kazanır
- futbolcu serbest vuruşta topa ikinci kez dokunur ve bu durum gol/penaltı veya penaltı vuruşuyla sonuçlanır
- gol başka bir futbolcuya dokunmadan doğrudan taç atışından veya IDFK'dan atılır
- penaltı vuruşundaki bir ihlalden sonra yanlış yeniden başlatma durumu söz konusu olur

<u>İzin verilmeyen incelemeler</u>

Karar hakemin kanaatine bağlı olduğunda (örneğin taç atışı, serbest vuruşta 9.15m), özellikle de olası 'hata' 'maç sonucunu değiştirecek' bir olay değilse, VAR KARIŞMAMALIDIR.

Bu bakımdan, aşağıdaki gibi 'yanlış' yeniden başlatmalar için 'inceleme' yapılmasına izin verilmez:

- yanlış takıma serbest vuruş, kale vuruşu, köşe vuruşu veya taç atışı verilmesi
- faullü taç atışı (ayaklar, eller, pozisyon)
- topun hareket ettirilmesi (serbest vuruş, kale vuruşu vs...)
- hakem atışında topun zemine değmemesi
- başlama vuruşunu yanlış takımın kullanması

5.6 VAR'ın proaktif tavsiye vermesi

İzin verilen tavsiye

Aşağıda belirtilen olaylar maçın geçersiz kalmasına yol açabilecek olan, maçın seyrini değiştirmesi muhtemel kararlar olduğu için VAR bu durumlarda hakeme tavsiye verebilir:

- hakemin futbolcuya ikinci sarı kartı göstermesi ancak sahadan ihraç etmemesi
- bir takımın maç sırasında ya da penaltı noktasından yapılan vuruşlarda (KFPM) izin verilenden daha fazla futbolcusunun olması; örneğin bir takımın futbolcu sayısını rakip takımla aynı sayıya düşürmemesi

- başlama vuruşunun kalecilerden biri olmadan yapılmak üzere olması
- hakemin ağır yaralanan veya kanaması olan bir futbolcuyu görmemesi

Disiplin cezalarında yanlış oyuncuya kart verilmemesi için, VAR ceza alması gereken futbolcunun kimliği konusunda hakeme proaktif olarak yardım edebilir.

İzin verilmeyen tavsiye

VAR sisteminin felsefesinin dışında kalan aşağıdaki konularda, VAR hakeme (veya AR'ye) tavsiye veremez:

- Oyunu hangi takımın yeniden başlatacağı
- ihlalin sarı kart mı yoksa kırmızı kart mı olduğu (bir inceleme yoksa)
- top oyuna girmeden önce olası ihlaller:
    - serbest vuruşta/köşe vuruşunda tutmak veya itmek
    - penaltı vuruşu ihlali
    - taç atışının veya serbest vuruşun yanlış yerden kullanılması

5.7 Diğer

Topun oyundan çıkması

VAR, yalnızca gole ilişkin APP, penaltı olayı veya DOGSO nedeniyle kırmızı kart durumunda topun oyundan çıkması halinde, hakeme bilgi vermelidir. Diğer tüm olaylarda, maç görevlilerinin topun oyundan çıktığını fark etmemeleri durumunda VAR müdahale etmez.

Topun oyundan çıkması, (DOGSO haricinde) direkt kırmızı kart ihlali nedeniyle futbolcunun ihraç edilmesini geçersiz kılmaz. Yeniden başlatma, oyundan çıkan topu ilgilendirir.

Bayrağın veya düdüğün geciktirilmesi

Hakemler ve AR'ler mutlaka bir karar vermelidir ancak bazı atak durumlarında bayrağı ve/veya düdüğü geciktirmek oyunun adaleti açısından faydalı olabilir. Hakemin düdüğü geciktirme özgürlüğü, AR'nin bayrağı geciktirme özgürlüğünden daha fazladır.

Ofsayt pozisyonu veya ihlal ya da topun oyundan çıkması konusunda kritik ve güç kararlar:

- Eğer hücum oyuncusu 'serbest koşu' yapıyorsa, çok iyi bir gol pozisyonundaysa, doğrudan penaltı alanına hareket ediyorsa ya da penaltı alanındaysa ve bu bakımdan olası bir DOGSO durumu söz konusuysa, AR bayrağı geciktirmelidir.

- Eğer gol veya penaltı olayı meydana gelir ya da hücum takımına serbest vuruş, köşe vuruşu veya taç atışı verilirse ya da ilk atak (APP) sona erdikten sonra topun hakimiyetini muhafaza ederse ve VAR'ın olmadığı bir maçta AR'ın ofsayt, ihlal ya da topun oyundan çıkması nedeniyle bayrak kaldıracağı bir durum varsa, bu durumda (geciktirilen) işaret verilmelidir çünkü hücum takımının ceza görmemekten faydalanması kesinlikle adil değildir.

Eğer AR kritik/belirgin olmayan bir ofsayt/ihlal/topun oyundan çıkması kararı için bayrağını kaldırırsa ve futbolcu gol atmak üzereyse, hakem gol pozisyonu sonuçlanana kadar düdüğü geciktirmelidir çünkü böylelikle AR 'açık ve bariz hata' yapmışsa, gole izin verilebilir veya penaltı olayı yaşanırsa, penaltı vuruşu verilebilir.

Aynı prensip, hakemin hücum takımı tarafından yapılan muhtemel bir 'ihlali' belirlemesi durumunda da geçerlidir. Diğer bir ifadeyle, kısa süre içerisinde gol atılması ihtimali yüksekse, düdük geciktirilmelidir.

6. HAKEM EĞİTİMİ

Eğitim VAR'ın olumlu bir etki yaratması açısından hayati önem taşıdığından, uygun çevrimdışı eğitim tamamlanana kadar VAR'ın çevrimiçi olarak kullanılmasına IFAB ve FIFA tarafından izin verilmeyecektir. VAR'ın başarılı kullanımı temelde üç faktöre dayanır:

- incelenen kararların doğruluğu

- incelemelerin sayısı ve süresi

- incelemelerin oyunun akışına ve atmosferine yaptığı etki

Tüm 'sahadaki' ve 'video' maç görevlilerinin eğitilmesi son derece önemlidir. Her ne kadar esasen hakemlere, VAR'lara ve AVAR'lara odaklanılsa da, AR'ların, dördüncü hakemlerin ve (eğer varsa) AAR'ların eğitilmesi ve RO'larla etkileşimin geliştirilmesi de önem taşıyacaktır.

Eğitimin en önemli parçası, hakemlere ve AR'lara karar vermeden önce 'VAR'ı unutmaları' fakat incelenebilecek dört kategoriden birine denk gelen bir olayın/kararın ardından 'VAR'ı hatırlamaları' gerektiğini öğretmektir. Bir inceleme yapılabilecek durumlarda hakemler oyunun tekrar başlamasına müsaade etmemelidir; eğer gerekliyse, hakem VAR'ın olayı veya kararı 'kontrol' etmesi için zaman yaratmalıdır.

Eğitim konusunda en büyük zorluk, hakemlerin ve VAR'ların 'sınıf' ortamında teorik eğitimden 'gerçek uygulamaya', yani futbolcuların bulunduğu 'canlı' maç ortamına geçtiklerinde yaşanır. 'Baskı altında' olayları değerlendirme konusunda pratik kazanılması önemli olduğu için, hakemlerin ve VAR'ların mümkün olduğunca çok 'maç simülasyonu' pratiği yapmaları çok önemlidir. Örneğin, maçın ortasında özellikle de (RRA'ya kadar koştuktan sonra) nefes nefese kalmışken ve baskı altında hissederken hakemlerin 'vizyon' değiştirip TV ekranına odaklanmaları kolay değildir. Aynı şekilde, gerçek baskı altında VAR'ın karmaşık olayları değerlendirmesi de kolay değildir.

VAR'lar RO'ların tekrar oynatma açılarını, hızlarını vs. seçmelerine yardımcı olabilmek için

tekrar oynatma ekipmanı konusunda şahsen eğitim alarak yetkinlik kazanmalıdır; zaman zaman bu işlemleri bizzat yapabilirler. Seçimlerin etkili bir şekilde yapılması inceleme sürecini hızlandıracaktır.

6.1 Eğitim programları

'Sahadaki' ve 'video' maç görevlileri için ciddi miktarda özel ve sürekli (teorik ve pratik) eğitim düzenlenmesi gerekecektir. VAR'ların ve AVAR'ların VAR sisteminin kullanılması sırasında her bir grubun karşı karşıya kalacağı baskıları ve zorlukları anlamaları için bu eğitimlerin önemli bir kısmı 'ortak eğitim' olmalıdır.

Eğitim sürecinin her bir aşamasında VAR'ın yalnızca 'gözden kaçan ciddi olaylar' ve 'açık ve bariz hata' durumları için kullanılacağı gerçeği düzenli olarak pekiştirilmelidir. İkinci durumda sürekli olarak vurgulanması gereken temel soru şu olacaktır: '*karar açıkça yanlış mıydı?*'.

VAR'lar, hakemler ve diğer maç görevlileri, 'açıkça yanlış' olmayan ya da inceleme protokolünün dışında kalan kararlar için VAR sistemini kullanmaya yönelik (muhtemelen bilinçdışı) dürtüye karşı koymalıdır. Ayrıca, VAR'ların, AVAR'ların ve RO'ların bir 'kontrol' veya inceleme sırasında başka bir incelenebilir olay meydana geldiğinde hangi prosedürlerin izlenmesi gerektiğini açıkça anlamaları ve bilmeleri

önemlidir.

6.1.1 Teori

VAR protokolünün baskı altında doğru ve etkili bir biçimde uygulanabilmesi için, VAR'lar, AVAR'lar ve 'sahadaki' maç görevlileri (özellikle hakemler) VAR protokolünün tüm ayrıntılarını ve ayrıca ilkelerini, uygulama alanlarını ve genel prosedürlerini tam olarak anlamalıdır. Özellikle, aşağıdaki konularla ilgili etmenleri, gereklilikleri ve kısıtlamaları bilmeleri gerekir:

- hangi olayların ve ihlallerin incelenebileceği ve hangilerinin incelenemeyeceği
- 'kontrol' ('sessiz kontrol' dahil) ve 'inceleme' arasındaki fark
- 'açık ve bariz hata' olarak tanımlanan durumlar
- 'gözden kaçan ciddi olayın' nasıl belirleneceği
- APP'nin doğru tanımlanması da dahil olmak üzere, bir ihlalden veya olaydan ne kadar öncesinin ve/veya sonrasının incelenmesine izin verildiği
- inceleme için oyunun durdurulması gerekiyorsa 'tarafsız bölge/durum' konusunda karara varılması
- bir incelemenin nasıl başlatılacağı, yürütüleceği ve sonlandırılacağı
- OFR'nin uygun olup olmadığının veya hakemin yalnızca VAR'dan aldığı bilgilere göre karar vermesinin uygun olup olmadığının (gerçeğe dayalı kararlar) belirlenmesi
- yavaş çekim görüntülerinin avantajları ve olası riskleri

- inceleme sırasında tüm maç görevlilerinin konumu, hareketleri ve sorumlulukları
- oyun ‘kontrol’ ve/veya inceleme için ertelendiğinde ‘kayıp’ sürenin hesaplanması ve
- iletişim protokolleri

Teorik eğitim hangi olayların veya ihlallerin incelenip incelenemeyeceği konusunda açık ve kolaylıkla uygulanabilecek şekilde anlaşılması ve hangi durumların ‘açık ve bariz hata’ veya ‘gözden kaçan ciddi olay’ olarak değerlendirileceğinin belirlenmesi açısından son derece önemlidir çünkü bunlar uygulama açısından kritik konulardır.

6.1.2 Pratik

‘Sahadaki’ ve ‘video’ maç görevlileri protokolü ve tüm teorik gereklilikleri tam olarak anladıktan sonra, aşağıdakilerin de aralarında bulunduğu bazı konuların uygulanması, geliştirilmesi ve pekiştirilmesi için ciddi ölçüde zaman harcanması gerekecektir:

- grafikler (özellikle ‘ofsayt çizgisi’) dahil yeniden oynatma teknolojisi nasıl çalışır
- olayların veya ihlallerin normal hızda ve yavaş çekimde görüntülerinin analizi
- inceleme için oyunun durdurulması gerekiyorsa ‘tarafsız bölge/durum’ konusunda karara varılması
- ‘sessiz kontrolün’ ne zaman yeterli olduğuna ve hakemin olası bir ‘inceleme’ ihtiyacı konusunda ne zaman uyarılması (veya kararın doğru olduğuna yönelik teyitte bulunulması) gerektiğine karar verilmesi
- bir ‘incelemenin’ başladığının gösterilmesi ve oyunun yeniden başlatılmasının ertelenmesi veya engellenmesi gerektiğinin farkında olunması
- OFR’nin uygun olup olmadığının veya hakemin yalnızca VAR’dan aldığı bilgilere göre karar vermesinin (gerçeğe dayalı kararlar) ne zaman uygun olacağının belirlenmesi (ihlalin veya futbolcu(lar)ın pozisyonu, temas noktası, topun oyundan çıkması, gol/gol değil vs.)
- birden fazla olayın eşzamanlı olarak ya da kısa süre içerisinde meydana gelmesi halinde inceleme için en etkili sıralamanın uygulanması
- APP’nin doğru tanımlanması
- ‘inceleme’ için harcanan sürenin mümkün olduğunca kısaltılması da dahil olmak üzere, ‘inceleme’ sırasında pozisyon, hareket ve sorumluluk protokollerinin kullanılması
- ‘inceleme’ sonucunun, disiplin cezasının ve oyunun nasıl tekrar başlatılacağının belirtilmesi
- muhtemel incelenebilir olayların veya ihlallerin tamamının kayıtlarının etkin bir şekilde tutulması (sonuç ve nihai karar dahil)
- iletişim protokollerinin kullanılması

Bu eğitim, çok sayıda farklı saha dışı ve saha için aşamaları ve yaklaşımları içerecektir.

6.1.3 Saha dışında uygulamalı (pratik) eğitim

Her bir hakem ve VAR (ve ayrıca AVAR'lar), aşağıdaki alanlarda bireysel ve grup çalışmaları yapmak için ciddi bir zaman harcamalıdır:

- tüm protokol, ilke ve prosedürler üzerinde çalışılması ve bilgi ve kavrama düzeyinin test edilmesi
- hangi olayların incelenip hangilerinin incelenmeyeceği ile ilgili yargılar konusunda pratik yapmak üzere maç olayları, durumlar, oyunun aşamaları, maçın yarısı ve tamamı ile ilgili görüntülerin kullanılması. Bir 'açık ve bariz hata' veya 'gözden kaçan ciddi olayın' ne olduğunun anlaşılması ve VAR'ların uzun süre konsantrasyonlarını korumaları için gerekli kabiliyetlerin geliştirilmesi. Bu alıştırmalar aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:
    - o zaman baskısı olmadan
    - o farklı VAR grupları arasında bir tür 'yarışma' hissi yaratılması da dahil olmak üzere zaman baskısı altında ve
    - o farklı tekrar gösterim hızları kullanılarak.

Maçın yarısının ve tamamının görüntülerinin kullanılması, VAR'ların ve AVAR'ların uzun süre 'hareketsiz' durumda konsantrasyonu muhafaza etmek ve sonrasında hızla 'kontrol' gerçekleştirmek ve/veya 'inceleme' tavsiye etmek için gerekli kabiliyetleri geliştirebilmeleri açısından önemlidir.

İdeal olarak, organizasyonlar bireylerin kişisel eğitim, takviye ve tazeleme eğitimi almalarını mümkün kılacak bir online eğitim platformu kuracaktır (uzaktan eğitim). Video temelli eğitime ek olarak, VAR'lar ve hakemler düzenli bir şekilde:

- aşağıdaki durumlarda iletişim ve bilgi alışverişi pratiği yapmalıdır:
    - o VAR ve hakem farklı odalardayken
    - o VAR stadyumda bir odada ve hakem de sahadayken
- görüntülerin seçilmesi ve incelenmesi konusunda RO'larla birlikte çalışma pratiği yapmalıdır ve
- incelenebilir olaylar veya ihlallerle ilgili bilgilerin kaydedilmesi (VAR'lar) ve 'kontrol' ve/veya inceleme nedeniyle 'kayıp' sürenin hesaplanması konusunda pratik yapmalıdır.

6.1.4 Sahada uygulamalı (pratik) eğitim

Bu, hakem ve VAR/AVAR eğitimin en önemli kısmıdır ve hatırı sayılır bir süre harcanması gerekir. Hakemlerin ve VAR/AVAR'ın müsabakalarda 'canlı' olarak faaliyet gösterirken en çok zorlanacağı konular olan 'zaman ve duygusal baskının' yaratılması hayati önem taşır.

Video temelli eğitimin ilk aşamasının geliştirilmesi amacıyla, maç durumlarının ve oyunun aşamalarının simülasyonunu yapmak için futbolcuların kullanıldığı bir sahada eğitim

verilmelidir; sonrasında teorik ve pratik eğitim paralel/eşzamanlı olarak verilebilir. Uygulamalı alıştırmalarda öncelikle aşağıdaki konulara odaklanılmalıdır:

- VAR protokolünün, ilkelerinin, operasyonel konuların ve futbolcularla genel prosedürlerin aşağıdakiler de dahil olacak şekilde uygulanması:

    - o maç durumlarını yaratmak

    - o 'normal', kısa ve daha uzun periyotlarda ve sonrasında 'tam' maç süresince oynamak. Futbolcular, incelenebilecek farklı olayları 'canlandırmaları' için teşvik edilmelidir.

- özellikle ihlalde bulunan takımın veya futbolcunun inceleme yapılmaması için oyunun hızla tekrar başlatılmasını sağlamak için teşebbüste bulunması durumunda, oyunun tekrar başlatılmasının ertelenmesi/engellenmesi ihtiyacına karşı tetikte olunması

- OFR'nin gerekli olup olmadığına veya yalnızca VAR'dan alınan bilgilere dayalı olarak karar verilmesinin uygun olup olmadığına karar verilmesi (ihlalin veya futbolcu(lar)ın pozisyonu, temas noktası (faul/elle oynama), topun oyundan çıkması, gol/gol değil gibi gerçeğe dayalı kararlar)

- 'sessiz kontrolün' ne zaman yeterli olacağına ve tekrar başlamanın ertelenmesi veya kararın doğruluğunun teyit edilmesi amacıyla hakemin olası bir inceleme ihtiyacı konusunda ne zaman uyarılması gerektiğine karar verilmesi

- bir 'kontrolün' belirtilmesi, resmi 'kontrol' ve (iki) inceleme işareti kullanılmak suretiyle bir incelemenin başlangıç ve bitişinin açıklanması

- OFR'nin süreyi kısaltma ihtimali olan durumlarda hakemin RRA'ya geçmesi de dahil olmak üzere inceleme için harcanan sürenin kısaltılması

- VAR'ın/AVAR'ın sırf 'meraktan' bir olayı veya kararı 'kontrol' etme 'dürtüsünden' uzak durması (böyle bir durumda VAR/AVAR 'canlı' aksiyona dikkat edemeyebilir)

- 'inceleme' sırasında hakemin ve diğer maç görevlilerinin pozisyonu ve hareketleri

Bu simülasyonların hakemin karar alma süreçlerindeki farklı etki seviyelerinin pratiğe dökülmesi için aşağıdaki şekilde kullanılması tavsiye edilir:

- hakem ve VAR arasında hiç iletişim kurulmadan (VAR için pratik)

- iletişim protokollerini test etmek ve geliştirmek vs. için VAR ve sahada veya saha kenarına yakın konumlandırılan ekipmanlı hakem arasında iletişim kurularak. Bu, özellikle 'canlı' bir maç sırasında kullanılırsa 'baskı' kurmak için önemli bir yöntemdir.

- hakemin alınan bilgi türlerine ve seviyelerine aşinalık kazanması için VAR ve hakem arasında iletişim kurularak ancak kararlar üzerinde etki yaratmadan

- kararlarla ilgili tüm inceleme protokollerinin uygulanması için VAR ve hakem arasında iletişim kurularak

Yukarıda belirtilen alıştırmalar, VAR bir 'kontrol' veya inceleme yaparken AVAR'ın hakemle iletişim kurmasını da içermelidir.

IFAB® THE FOOTBALL ASSOCIATION BOARD FIFA THEIFAB.COM

Tüm aşamalarda, özellikle iletişim ve tekrar oynatma teknolojisinin kullanılması ile ilgili prosedür ve uygulamaların dikkatli bir şekilde analizi, geri bildirimi ve geliştirilmesi ile ilişkili kabiliyetlerin kullanılması gerekecektir.

VAR'ların faal hakem olmaması durumunda, VAR sistemini hakemin bakış açısıyla değerlendirebilmeleri açısından, VAR'lar sahada hakem olarak veya teknik alanını yakınında 'temsili hakem' olarak rol üstlenmek suretiyle pratik kazanmalıdır.

Futbolcuları da içeren sahada uygulama seansları genellikle (özellikle de eğitimin ilk safhalarında) sahadaki 'canlı' maçlardan daha değerlidir çünkü çok sayıda olası VAR olayını organize etme fırsatı verir. Halbuki gerçek maçlarda, özellikle de 'dostluk' maçı

oynanıyorsa, çok sayıda incelenebilecek olayın meydana gelmesi düşük bir ihtimaldir.

6.1.5 Sahada 'canlı' maçlar

Her bir organizasyon veya ulusal futbol federasyonu, eğitim süreci kapsamında 'canlı' maçları çevrimdışı olarak kullanmaya hazır olacağı bir aşamaya ulaşacaktır. Hakemler ve VAR'lar tüm protokolleri uygulamaya başladıklarında ve bu konuda kendilerini rahat hissettiklerinde mümkün olan en kısa sürede 'canlı' maçların kullanıldığı 'çevrimdışı' eğitime geçilmesi tavsiye edilmektedir. 'Canlı' maçlar, simülasyonlarda olmayan 'zaman baskısını' yaşatmak için son derece önemlidir.

Başlangıçta, 'canlı' maçlar üç seviyede kullanılmalıdır:

- VAR ve maç hakemi arasında iletişim kurulmadan - diğer hakemler VAR'ı gözlemler ve/veya maçı analiz ederler
- sahada/sahaya yakın veya teknik alanlarda bulunan bir hakem de dahil olmak üzere VAR ve stadyumda başka bir yerde konumlandırılan hakem(ler) arasında iletişim kurularak
- alınan bilgi seviyelerine aşinalık kazanılması amacıyla VAR ve maç hakemi arasında iletişim kurularak ancak kararlar üzerinde etki yaratmadan

IFAB THE INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD FIFA THEIFAB.COM SINCE 1886

2 x 45 dakika süreyle TV ekranına konsantre olma kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla 'temsili' eğitim için 'canlı' maçların kullanılması avantaj sağlayacaktır.

Bir organizasyon veya ulusal futbol federasyonu dostluk maçları da dahil olmak üzere 'canlı' maçlarda kullanılacak VAR protokollerinin, ilkelerinin ve prosedürlerinin tamamı için hazır olunduğu kanaatine vardığında, IFAB'dan izin almalıdır. IFAB, maç görevlilerine ve VAR'lara kapsamlı bir eğitim verildiğine dair açık kanıt sunulmasını talep edecektir. Söz konusu kanıtların sunulabilmesi için, organizasyonlar veya ulusal futbol federasyonları IFAB'a eğitim programlarının farklı aşamalarında düzenli ve kapsamlı bilgi vermelidir.

6.2 Eğitim konuları

Eğitim, değişik karmaşıklık düzeylerindeki farklı inceleme kararlarına veya ihlallerine

odaklanılacak şekilde yapılandırılmalıdır. Eğitim kapsamında aşağıdakiler tanımlanmalıdır:

- yalnızca VAR'dan alınan bilgilere göre verilmesi gereken kararlar (topun oyunda/oyun dışında olması, ceza sahasının içindeki/dışındaki ihlaller, ofsayt için futbolcu(lar)ın pozisyonu, gol/gol değil gibi gerçeklere dayalı kararlar)

- hakemin RRA'da görüntüleri izlemesi gereken kararlar (OFR); örneğin…

  - kırmızı kartla ilişkili sübjektif kararlar (müdahalede aşırı güç kullanılıp kullanılmadığı vs.)
  - penaltı vuruşu kararının değiştirilmesi veya onaylanması

- hakemin görüntüleri izlemesinin kararın 'kabul' görmesine yardımcı olacağı durumlar

- hakemin OFR yapacağının açıkça belirtilmesinin avantajı

- oyunun tekrar başlatılmasının ertelenmesinin önemli olduğu durumlar (VAR'ın 'kontrol' için zamana ihtiyaç duyduğu veya ihlalde bulunan(lar)ın bir 'inceleme' yapılmasını engellemeye çalıştığı durumlar)

IFAB® INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD THEIFAB.COM SINCE 1886

6.2.1 Hakemler ve VAR'lar için önemli konular

Hakemler için sunulacak eğitim ve öğretim programı, yapısı itibariyle aşağıdaki temel ilkelere dayalı olmalıdır:

- VAR yalnızca belirlenen maçın seyrini değiştiren kararlarda, dört incelenebilir kategoride ve 'gözden kaçan ciddi olaylarda' 'açık ve bariz hataları' düzeltmek için kullanılır.

- hakem mutlaka bir karar vermelidir – "*Bilemiyorum, videoya bir bakayım*" deme şansı yoktur.

- hakem, bir karar vermeden önce VAR'ın varlığını 'unutmaya' çalışmalıdır.

- hakem, incelenebilir bir olay meydana geldikten sonra VAR'ı 'hatırlamalı' ve incelemeyle sonuçlanabilecek bir 'kontrol' için süre tanımak üzere oyunun tekrar başlatılmasını geciktirmeye hazır olmalıdır.

- gerçeğe dayalı olaylar veya kararlar (örneğin ihlalin pozisyonu, ofsayt için futbolcu(lar)ın pozisyonu, faul veya elle oynama durumunda temas noktası, topun oyundan çıkması, gol/gol değil kararları) için genellikle OFR gerekmez.

- oyun devam ederken VAR bir inceleme önerir ve hakemin oyunu durdurması gerekirse 'tarafsız bölge/durum' belirlenmelidir.

- gol atılmak üzereyken ofsayt bayrağı kaldırıldığında, düdüğün geç çalınması, eğer gol hakem düdüğünü çalmadan önce atılmışsa, yanlış bir şekilde işaret edilen 'ofsayt gol'ün geçerli sayılması fırsatını yaratır.

- önceden tahmin edilemeyen, 'milyonda bir' rastlanan olaylara hazır olunmalıdır.

- çok sayıda olayın gerçekleştiği karmaşık bir durumda olayların hangi sıralamayla inceleneceği belirlenmelidir.

- 'kontrol' ve resmi (iki) inceleme işaretleri doğru kullanılmalıdır.

6.2.2 VAR'lar ve AVAR'lar için önemli konular

VAR'ların ve AVAR'ların eğitim ve öğretim programı aşağıdaki önemli ilkelere odaklanmalıdır:

- odak noktasının ('kontroller' ve incelemeler için) yalnızca 'açık ve bariz hatalar' olması

- VAR'ın incelenemez olayların incelenmemesini sağlamaktan sorumlu olması

- açıkça yanlış karar verilme ihtimali olan durumlarda, oyunun tekrar başlatılmasının ertelenebilmesi için hakemin ikaz edilmesi

IFAB® INTERNATIONAL FOOTBALL ASSOCIATION BOARD
FA WALES FIFA
THEIFAB.COM SINCE 1886

- APP'ın ne zaman başladığının belirlenmesi ve APP'da hücum takımının muhtemel ihlallerinin tespit edilmesi; AVAR özellikle ofsayta odaklanmalıdır

- 2 x 45 dakika süreyle TV ekranına konsantre olma kabiliyetinin geliştirilmesi; yeni bir APP'ın başlangıcını tanımlamak için yapılan 'resetleme' bu konsantrasyon sürecine yardımcı olur

- VAR bir 'kontrol' veya inceleme yaparken, AVAR (VAR tarafından yardım istenmemişse) 'canlı' aksiyonu izlemeye devam etmelidir

- oyun tekrar başlatıldıktan sonra hakeme iletilebilecek sınırlı sayıda kırmızı kart ihlali de dahil olmak üzere (milyonda bir görülebilecek) bir olay için hazırlıklı olunması

- hakemle düzenli (her 10-15 dakikada bir) iletişim kurulması hakemin sistemin çalışmaya devam ettiğinden emin olmasını sağlar

- çok sayıda olayın gerçekleştiği karmaşık bir durumda olayların hangi sıralamayla inceleneceğine karar vermesi için hakeme yardımcı olunması

- sarı kart veya kırmızı kart verilecek futbolcunun kimliğinin belirlenmesinde hakeme yardım edilmesi

- hakemle ve VAR, AVAR(lar) ve RO arasında açık iletişim kurulması

6.2.3 AR'lar, dördüncü hakemler ve AAR'lar için önemli konular

AR'ların, dördüncü hakemlerin ve AAR'ların eğitim ve öğretim programı aşağıdaki önemli ilkelere odaklanmalıdır:

- yalnızca hakem inceleme başlatabilir fakat diğer görevlilerin inceleme tavsiyesinde bulunmaları mümkündür.

- AR'lar mutlaka bir karar vermelidir. "*Bilemiyorum, videoya bir bakayım*" deme şansı yoktur. Ancak bir futbolcu ceza sahasına doğru 'açık koşu' yapıyorsa ya da ceza sahasının içinde ve gol atmak üzereyse ve ofsayt (pozisyon veya ihlal) ya da hücum

ihlali konusunda gerçek bir şüphe varsa, bayrağın kaldırılmasının geciktirilmesi oyunun durdurulması durumunda düzeltilemeyecek önemli bir hata yapılmasını önleyebilir. Eğer bir kale vuruşu, penaltı vuruşu, köşe vuruşu veya hücumda taç atışı veya serbest vuruş söz konusu olur ve AR'nin VAR kullanılmayan bir maçta işaret vereceği bir durum olursa, AR bayrağını kaldırmalıdır çünkü bu kararın doğruluğu 'kontrol' veya 'inceleme' için temel oluşturur.

- incelenen olaya doğrudan müdahil olunmadıkça, diğer 'sahadaki' ve 'video' maç görevlileri hakemin ve VAR'ın dikkatini dağıtmamak için 'inceleme' sırasında sessiz olmalıdır.

- diğer 'sahadaki' maç görevlileri maçın nereden ve nasıl başlatılacağını hatırlamalıdır

- özellikle OFR yapıldığında, hakem 'inceleme' ile meşgulken, diğer 'sahadaki' maç görevlileri futbolcuları ve teknik alanları izlemeli ve idare etmelidir.

6.2.4 Özel kararlar ve durumlar için eğitim

Eğitimde sürekli olarak aşağıdaki konulara odaklanılmalıdır:

- yalnızca protokolün incelenmesine izin verdiği kararların ve durumların belirlenmesi

- tekrar gösterimlerin başka kararlar ya da olaylar için kullanılamayacağının düzenli olarak vurgulanması

- hangi kararların yalnızca VAR'dan alınan bilgilere dayalı olarak incelenebileceğine karar verilmesi

- hangi kararların veya olayların OFR gerektirdiğine karar verilmesi; OFR muhtemel olduğunda hakemin RRA'ya gitmesi dahil (süreyi azaltmak için)

- çok sayıda olayın gerçekleştiği karmaşık bir durumda farklı kararların veya olayların hangi sıralamayla inceleneceğine karar verilmesi

6.2.5 Maçın seyrini değiştiren kararlara ilişkin dört inceleme kategorisinde eğitim konuları:

Olası senaryoların tamamı incelenerek pratik yapılmalı ve aşağıdaki konulara özel önem verilmelidir:

a. Gol / gol değil

- APP'da golü atan takımın ihlali (ofsayt, faul, elle oynama vs.)

- golden önce topun oyundan çıkması

- 'gol/ gol değil' kararı (GLT yoksa)

b. Penaltı/ penaltı değil

- yanlış verilen penaltı kararı
- yanlışlıkla verilmeyen penaltı kararı
- olayın gerçekleştiği yer (ceza sahasının içinde veya dışında)
- APP'da golü atan takımın ihlali (ofsayt, faul, elle oynama vs.)
- olay öncesinde topun oyundan çıkması
- penaltı vuruşunda kalecinin ve/veya penaltı vuruşunu kullanan futbolcunun ihlalde bulunması
- penaltı vuruşunda top kale direkleri veya kaleciden geri döndüğünde, doğrudan oyuna dahil olan bir hücum oyuncusu veya defans oyuncusunun ceza sahası ihlali

c. Direkt kırmızı kart (RC)

'Faal' maç görevlilerinin gördüğü ihlaller; örneğin:

- şiddetli hareket, tükürme ve ısırma
- ciddi faullü oyun (veya kontrolsüz müdahale)
- DOGSO (özellikle ihlalin yapıldığı yer, diğer oyuncuların pozisyonu ve APP'da gol atan takımın ihlali (ofsayt, faul, elle oynama vs.)
- saldırgan, aşağılayıcı veya istismar edici hareketler
- birçok oyuncunun karıştığı kavga ve benzeri durumlar*(mass confrontation)*

Yalnızca VAR/AVAR tarafından görülen ihlaller; örneğin:

- şiddetli hareket, tükürme ve ısırma
- ciddi faullü oyun (veya kontrolsüz müdahale)
- saldırgan, aşağılayıcı veya istismar edici hareketler

VAR/AVAR, hiçbir maç görevlisinin görmediği bir incelenebilir durumu hızla belirtmenin avantaj sağlayacağını dikkate almalıdır.

d. Oyuncunun kimliğinin karıştırılması

Bir ihlalden ötürü ceza alan takımın yanlış oyuncusuna disiplin cezası verilmesi.

6.2.6 Karmaşıklık düzeyi farklı olaylarla ilgili eğitim konuları

Aşağıdakilerin de aralarında bulunduğu daha karmaşık ve zorlayıcı olaylara özel önem verilmelidir:

- ‘kontrol’ ve ‘inceleme’ arasında ayrım yapmak
- gol, penaltı veya DOGSO olayı öncesinde APP süresinin belirlenmesi
- olası bir incelenebilir olaydan sonraki oyun süresi
- top açıkça oyun dışına çıktıktan sonra oyunun devam etmesi
- ‘temas noktası’ ve ‘şiddet (faul) veya kasıt (elle oynama)’ durumları için farklı yeniden oynatma hızlarının kullanılması
- ilk kararın aksi yönde bir karar verildiğinde veya oyun inceleme için durdurulduğunda yeri de dahil olmak üzere tekrar başlatma kararı
- birçok oyuncunun karıştığı kavga ve benzeri durumlar*(mass confrontation)*
- ceza sahasında olası bir incelenebilir ihlalin yapıldığı ve oyunun bir anda karşı yarı sahaya veya penaltı alanına geçtiği durumlar
- penaltı vuruşunun ‘gözden kaçtığı’ ancak olay öncesinde APP’da hücum takımının ihlalde bulunduğu durumlar
- protokol sınırlarında meydana gelen veya nadiren gerçekleşen durumlar
- bir inceleme için oyunun durdurulması gereken ancak oyunun ‘tarafsız bölgede/durumda’ olduğunun tespit edilmesinin zor olduğu durumlar
- ilave disiplin cezası alınmasını ya da bir disiplin cezasının iptal edilmesini ya da değiştirilmesini gerektiren durumlar
- bir takımın oyuncusunun ‘topsuz’ alanda kırmızı kart ihlalinde bulunmasının ardından ilgili takım lehine penaltı verilen veya takımın gol attığı olaylar ve
- bir takımın oyuncusunun ‘topsuz’ alanda kırmızı kart ihlalinde bulunmasının ardından ilgili takım aleyhine penaltı veya gol kararı verilen durumlar

Hızla arka arkaya çok sayıda olayın meydana gelmesi

Birden fazla kritik olayın hızla arka arkaya gerçekleştiği durumlar, muhtemelen karşılaşılabilecek en karmaşık ve zorlayıcı durumlardır.

Örnek 1

- A Takımı için gözden kaçan olası penaltı
- B Takımı tarafından kontratak
- olası ofsayt durumu ve B Takımı tarafından gol atılması

Örnek 2

- Team A Takımının hücum oyuncusu aleyhinde olası ofsayt
- B Takımının savunma oyuncusunun faulü – ceza sahasının içinde veya dışında?
- DOGSO veya ciddi faullü oyun?

Örnek 3

- A Takımı tarafından (topsuz alanda) şiddetli hareketin gözden kaçması ihtimali
- Takımı tarafından kontratak
- olası ofsayt durumu ve B Takımı tarafından gol atılması

Örnek 4

- APP'da hücum takımı (A Takımı) tarafından ihlalin gözden kaçması
- Team A Takımı için gözden kaçan penaltı vuruşu
- B Takımı tarafından kontratak
- olası ofsayt durumu ve B Takımı tarafından gol atılması

6.2.7 Oyuncu yönetimine ilişkin eğitim konuları

Oyuncu ve takım görevlilerinin yönetimine ilişkin olarak aşağıdaki konularda kayda değer bir eğitim verilmesi gerekecektir:

- inceleme sürecinde – özellikle hakem RRA'dayken

- nihai kararın bildirilmesi; örneğin kaptan(lar)la iletişim

- kararın incelenmesi sırasında kırmızı kart gösterilmesi öngörülen futbolcunun nerede durması gerektiği (örneğin futbolcunun hakemin yanında izole bir alanda durması, futbolcunun sahayı terk etmesi ancak teknik alanda ya da dördüncü hakemle birlikte durması vs.)

- nihai karar açıklandığında, gerekli disiplin cezasının verilmesi ve oyunun doğru yerden yeniden başlatılması

- verilen bir sarı kartın veya kırmızı kartın iptal edilmesi halinde bu durumun açıkça bildirilmesi

- sistem arızası olduğunda futbolcularla ve takım görevlileriyle iletişim kurulması

6.3 Eğitim materyalleri

Hakemlerin, VAR'ların ve diğerlerinin eğitimi son derece önemlidir ve çok miktarda maç görüntüsünün kullanılmasını içerir. Münferit olayların kliplerini kullanmak avantajlı olsa da, maçların tamamının ya da tamamına yakınının kullanılması çok önemlidir. Özellikle VAR'ların konsantrasyonlarının arttırılması ve maçın seyrini değiştiren bir olayda 'açık ve bariz hatayı' veya olaysız geçen uzun bir sürenin ardından 'gözden kaçan ciddi olayı' belirleme kabiliyetlerinin geliştirilmesi açısından faydalı olacaktır.

Münferit organizasyonlar veya ülkeler, hakemlerin, VAR'ların ve diğer maç görevlilerinin aşina olmadıkları materyallerle eğitim yapabilmeleri için birbirleriyle bilgi (olaylar, hatalar, iyi uygulamalar vs.), kaynaklar (olay görüntüleri, VAR-hakem etkileşimlerine ilişkin görüntüler, tüm maçlar vs.) ve eğitim fikirleri paylaşmalıdır. Hakemin/VAR'ın kendi organizasyonundan klipler yerine başka bir ülkeden alınan kaynakları kullanmak çok daha faydalıdır çünkü kendi organizasyonlarında yaşanan bir olayı/alınan kararı biliyor olmaları olasılık dahilindedir. Hakem eğitimi açısından işbirliğine dayalı kolektif bir öğrenme modeli benimsenmelidir. Bu bakımdan IFAB platformu, IFAB'ın sağlayabileceği geri bildirimlerle yardımcı olabilecektir.

6.3.1 Hakem iletişim eğitimi – en iyi uygulamalar

VAR'la ilişkili tüm eğitimlerde iletişimin netliğine ve hem hakemin hem de VAR'ın (ve uygun durumlarda AVAR'ın) inceleme kapsamındaki olaya ilişkin açıklayıcı, gerçeğe dayalı ve özet bilgiler vermesinin önemine odaklanılmalıdır.

Hakemin (ve uygun durumlarda AR'ın) hangi ihlale ceza verildiğini veya verilmediğini belirtmesi ve ihlalde bulunan futbolcunun kimliğini açıklaması önemlidir. Örneğin *"Mavi 8'in elle oynaması nedeniyle penaltı"* şeklinde bir ifade kullanılmalıdır çünkü böylelikle VAR'ın olası bir 'açık ve bariz hata' yapılıp yapılmadığını veya ciddi bir durumun gözden kaçıp kaçmadığını belirlemesi kolaylaşacaktır.

VAR:

- 'kontrol' ve 'inceleme' arasında açık bir ayrım yapmalı ve 'sessiz kontrollerin' sonucunu hakemin tercihine göre iletmelidir.

- uygun durumlarda, olaya karışan futbolcuların sayısını ve takım(lar)ını onaylamalıdır

- olayı açıklarken Oyun Kurallarında yer alan teknik terimleri kullanmalıdır - dikkatsiz, kontrolsüz SFP/VC/DOGSO, umut vaat eden atağın durdurulması vs.

- gerçeklerden hareket ederek bir resim çizmelidir; örneğin: '*Aşırı güç kullanımı yok. Tesadüfi veya normal temas. Hücum oyuncusu, savunma oyuncusuna temas ederek başlatıyor.'*

- konuşması bittiğinde, hakemin tercihine göre 'tamam' gibi 'kapanış' terimleri kullanmalıdır.

- askeri tarzda iletişim dili ve teknikleri kullanmayı değerlendirmelidir https://en.wikipedia.org/wiki/Voice_procedure /, örneğin: '*VAR/VAR'ın ismi, YYY Eylemi nedeniyle X numaralı futbolcuyu ihraç ediyorum. Lütfen inceleyin. Tamam.' 'Hakem/hakemin ismi, YYY'yi inceliyorum. Tamam.'*)

Hakem VAR'ın verdiği bilgilere ve tavsiyelere uygun davranmamaya karar verdiğinde, nihai kararını açıkça bildirmelidir. Örneğin, hakem bir faul olayının SFP olduğuna karar veriyor ancak VAR durumun 'kasti olmayan' bir hareket olduğu yönünde görüş beyan ediyor. Eğer hakem ilk kararını uygulamaya ve futbolcuyu ihraç etmeye karar verirse, durumun kayıt altına alınması ve bir yanlış anlaşılma olmadığından emin olunması amacıyla, VAR'a bilgi verilmelidir; örneğin: *'Geri bildirimin için teşekkürler. Yine de kırmızı kart vereceğim ve oyunu direkt serbest vuruşla yeniden başlatacağım.'*

Eğer hakem ve dördüncü hakem arasında telsiz kullanılması gerekiyorsa, üç yönlü bir iletişim modeli belirlenmeli ve bu çerçevede, dördüncü hakem VAR'ın ve hakem söylediği her şeyi diğer tarafa tekrar etmelidir. Ancak bunun uygulanamadığı ve/veya daha fazla bilgiye ihtiyaç duyulduğu durumlarda, özellikle hakemin tecrübelerinden hareketle önemli karar olarak gördüğü olaylarda, hakem dördüncü hakemin masasına gitmeli ve telsizi kullanarak VAR'la doğrudan iletişim kurmalıdır.

6.3.2 RO iletişim eğitimi – en iyi uygulamalar

VAR/AVAR ve VOR'daki RO arasında kurulacak iletişim, aşağıdakiler dahil olmak üzere incelenecek aksiyonun veya olayın belirlenmesine odaklanmalıdır:

- hangi olayın/oyun aşamasının analiz edilmesi gerektiğinin açıkça belirlenmesi

- VAR'ın hangi açı(lar)a ve görüntü(ler)e baktığını ve hakemin hangi görüntüleri görmek isteyebileceğini sözlü olarak ifade etmek

- en iyi açı(lar)ın ve yeniden oynatma hız(lar)ının seçilmesi

- yavaş çekim ve 'kare-kare' gösterim fonksiyonunun yalnızca futbolcuların pozisyonu (ofsayt, DOGSO), temas noktası (elle oynama, faul) gibi gerçeğe dayalı durumlar için kullanılması ancak bir mücadelenin yoğunluğu ya da elle oynamanın 'kasti' olup olmadığı gibi sübjektif durumlarda kullanılmaması

- görüntülerin yakınlaştırılması veya uzaklaştırılması talebinde bulunulması (mümkün ve uygun olan durumlarda)

- geri ve ileri sarma talebinde bulunulması (mümkün ve uygun olan durumlarda)

- özellikle ofsayt olaylarında, tek karede görülemeyecek bir olayın eşzamanlı olarak gösterilen iki karede tespit edilmesi için ekranın bölünmesi talebinde bulunulması

7. TESLİMAT PROGRAMI – HAKEMLERE ÖZEL

7.1 Uygulama Yardım ve Onay Programı (IAAP)

Mart 2018'de, IFAB ve FIFA müsabakalarda genel VAR uygulamasına ilişkin IAAP gerekliliklerini açıkladılar. IAAP prosesinde adım 3, hakemlerin/VAR'ların/AVAR'ların eğitim ve öğretimi ile ilgilidir. Bu bakımdan, aşağıdaki prosedür izlenmeli ve belgelendirilmelidir:

Münferit organizasyonlar için ayrıntılı eğitim ve öğretim konseptinin hazırlanması

- Genel proje planına uygun olarak eğitim kapsamı, içerik ve takvim dahil (IAAP adım 1)

- Katılan maç görevlilerin teorik, çevrimdışı ve canlı eğitimi dahil olmak üzere tanımlanan eğitim programına dayalı olarak

Eğitim programlarının değerlendirilmesi
- VAR ve Hakem eğitimiyle birlikte FIFA/IFAB tarafından yerinde inceleme ve destek

- VAR protokolünün eğitim proseslerini ve uygulamasını geliştirme fırsatı

Maç görevlilerinin yeterliliği
- Katılan maç görevlilerinin her biri tarafından eğitim programının tamamlandığının teyidi ve kanıtlanması

- Katılan maç görevlilerin teorik, çevrimdışı ve canlı eğitimi dahil olmak üzere global eğitim programına dayalı olarak

Nihai değerlendirme
- Rekabete dayalı olmayan canlı maçlarda görevlendirilen maç görevlilerinin yerinde onayı (nokta kontrolleri)

7.2 Eğitim programı

IAAP gerekliliklerine göre ilgili maç görevlilerine yönelik eğitimin aşamaları aşağıda açıklanmıştır. Doğrusal bir eğitim programı olmadığı için her bir aşamada önceki aşamaların pekiştirilmesi önemli olacaktır.

7.2.1 **Teorik eğitim** (VAR protokolü ve uygulama)

Tüm hakemlerin, (AR'ların), VAR'ların ve AVAR'ların VAR protokolünü ve uygulanmasını tam anlamıyla kavramaları önemlidir. VAR'la ilgili kararların Elkitabını incelemek için zaman olmadan baskı altında verilmesi gerekeceği için Oyun Kuralları uyarınca bu bilgilere hakim

olunması gerekmektedir.

Temel odak konuları:

- Temel ilkelerin ve uygulamaların açıkça anlaşılması
- Hangi durumların inceleneceğinin açıkça anlaşılması (maçın seyrini değiştiren dört kategori)
- "açıkça ve bariz hatalı" tanımı/kabulü
- VAR'lar, Hakem ve Operatör arasındaki iletişim ve iş akışı hakkında bilgiler
- VAR protokolü, prosedürler, uygulamalar vs. konusunda bilgilerin test edilmesi

7.2.2 Çevrimdışı eğitim

A. ***Bilgilendirme***

VOR kurulumu / ekipmanı hakkında bilgilendirme (Teknik destek sağlayıcısı).

Ekipmanların büyük kısmı kullanıcılar açısından tamamen 'yeni' olacağı için nasıl çalıştığını anlamaları önemlidir (güçlü yönler ve sınırlamalar).

Koşul: 1 x 1 saat (her bir VAR/AVAR/operatör)

B. Protokol uygulaması (seviye 1)

Basit durumları gösteren 25 video klibiyle eğitim

Bu aynı zamanda VAR protokolünün gerçek/fiili maç görüntülerine uygulanmasının ilk aşamasıdır. Kullanıcıların mevcut olan farklı açıları/hızları anlamalarına ve ekipmanla ve operatörlerle nasıl işlem yapılacağını kavramalarına yardımcı olur. Ayrıca eğitimden sorumlu kişilerin her bir kullanıcının ekipmana ne kadar hızlı/yavaş adapte olduğunu ve gerçek zamanlı ve kamera görüntülerinde ekranda gösterilenleri 'görme' konusunda ne kadar iyi olduğunu değerlendirmelerine yardım eder.

Koşul: 3 x 25 kliplik seans ve arkasından uygun eğitim sonrası bilgilendirme ve seanslar arasında belirlenen döneme uygunluk (her bir VAR/AVAR/operatör)

C. Protokol uygulaması (seviye 2)

Karmaşık durumları gösteren 25 video klibiyle eğitim (protokol dışı dahil)

Bu aşama, seviye 1'de öğrenilenleri daha karmaşık durumlarla bir adım ileriye taşır (örneğin değerlendirilmesi daha güç durumlar veya tek bir örnekte incelenebilir birden fazla olayın bulunduğu durumlar); ideal olarak, katılımcıların daha önce görmedikleri görüntüler kullanılır (örneğin başka bir organizasyona/ülkeye ait görüntüler).

Koşul: 3 x 25 kliplik seans ve arkasından uygun eğitim sonrası bilgilendirme ve seanslar arasında belirlenen döneme uygunluk (her bir VAR/AVAR/ operatör)

D. Protokol uygulaması (canlı çevrimdışı)

- Canlı maç – çevrim dışı
- Canlı maç – çevrim dışı, temsili hakemle birlikte
- Test/Değerlendirme (canlı-rekabete dayalı olmayan maçlar için hazırlık)

Çevrimdışı canlı maçlarda –VAR'lar, hakemler ve AVAR'lar bir maçı TV'de 'canlı' yayında izlerler (stadyumda da yapılabilir) ve hangi olayları 'kontrol' edeceklerine ve inceleyeceklerine karar verirler; inceleme yapılması durumunda, yalnızca VAR incelemesi mi yoksa sahada inceleme mi (OFR) yapılacağı konusunda bir karara varırlar. Hakem grupları daha sonra yorumlarını iletir ve VAR eğitmeni bu yorumlara istinaden grubun kontrol, inceleme vs. gerektiren olayların belirlenmesinde ne kadar başarılı olduğunu değerlendirir. Eğitimin bu kısmı ekipmanla çalışma uygulamasına ek olarak gerçekleştirilmeli ve tutarlılığın değerlendirilmesini sağlayacak ilave bir alıştırma olarak tasarlanmalıdır.

Bu aşama aşağıdaki konularda eğitim verilmesini ve değerlendirme yapılmasını mümkün kılar:

- Belirli olaylarda 'kontrol' veya herhangi bir tür inceleme gerekip gerekmediğine yönelik bireysel ve grup kararlarının doğruluğu (canlı kullanıma geçmeden önce hakemler ve VAR'lar arasında tutarlılık sağlama ihtiyacı)
- VAR'ın konsantrasyon kabiliyetini geliştirmesi ve olası bir incelenebilir olayın meydana gelmediği uzun bir sürenin ardından meydana gelen bir olaya hızla yanıt verebilmesi

Koşul: 1 x maç (her bir VAR/AVAR/ operatör)

Temsili hakemle çevrimdışı canlı maç – VAR(lar) ve hakemler 'gruplara' ayrılır ve bir maçı TV'de 'canlı' yayında izlerler (stadyumda da yapılabilir). VAR'ın 'canlı' bir maçta görev yapıyormuş gibi uygun durumlarda hakemle (ve hakemin de VAR'la) iletişim kurması istenir. Simülatörlere erişim imkanı tanınması ideal olacaktır ancak bu mümkün değilse, TV yayıncısının hazırladığı tekrar gösterimler kullanılır.

Koşul: 1 x maç (her bir VAR/AVAR/ operatör)

7.2.3 Rekabete dayalı olmayan canlı eğitim

A. Simülasyonlar

Görevlendirilen takımlar, pratik yapılması amacıyla kısa maç durumlarını canlandırırlar:

- Kısa maç durumlarını canlandırmak için görevlendirilen futbolcularla aşağıdaki konularda pratik yapılır:
- Teknolojinin kullanılması

- Hakem ve VAR/AVAR arasında iletişim
- ‘Açık ve bariz hataların’ ve ‘gözden kaçan ciddi olayın’ tespiti
- Yalnızca VAR incelemesi veya sahada inceleme (OFR)

Futbolcuların birden fazla incelenebilir durumu canlandırmak üzere kullanılması, hakemin, VAR’ın ve AVAR’ın bir maçta yaşanabilecek durumlarla başa çıkma konusunda pratik yapmalarına imkan tanır. Bu çok faydalı bir alıştırmadır çünkü az sayıda olayın yaşanabileceği bir maça kıyasla daha kısa sürede çok sayıda durumun tecrübe edilmesini sağlar.

Koşul: 4 x seansta bir maçta olabilecek çeşitli olaylar (her bir VAR/AVAR/Hakem/operatör)

B. ‘Canlandırma’ yapılan kısa maçlar

Futbolcular, yukarıda açıklanan konularda pratik imkanı tanıyan durumları canlandırmaları için teşvik edilir.

Bu, (yukarıdaki) A bölümünü geliştiren bir uygulamadır. Ancak (her bir yarısı 10-20 dakika süren) kısa maçların oynandığı bu bölümde, maçın ‘direktörü’ (hakem eğitmeni) incelenebilir durumların arasına önemli bir olayın yaşanmadığı kısımları da ekleyerek olayların yoğun bir biçimde tecrübe edildiği A bölümüne kıyasla daha gerçekçi bir eğitim imkanı yaratır– böylelikle, VAR’ın faaliyete geçmediği bir dönemin ardından anında ‘kontrol’ ve inceleme ihtiyacına yanıt vermek üzere gerekli ‘eğitimi’ almasına yardımcı olunur.

Koşul: 2 x kısa maç (her bir VAR/AVAR/Hakem/operatör)

C. Genç, alt ligler veya dostluk maçları

A+B kısımlarında ‘pratik’ yapılan VAR protokolü konularının ve uygulamalarının tamamını içeren bir pratik imkanıdır.

Yukarıda B’de açıklandığı gibidir ancak hiçbir ‘canlandırma’ yoktur. ‘Kontrollere’ ve özellikle de incelemelere nadiren ihtiyaç duyulan ‘normal’ bir maç ortamında VAR’ın etkin bir biçimde kullanılmasını sağlamak açısından önemlidir.

Koşul: 2 x tam maç (VAR/AVAR, Hakemler ve operatörlerle birlikte).